

МЕМЛЕКЕТТІК КІРІСТЕР КОМИТЕТІ

КІРІСТЕР ҚЫЗМЕТІ

#БІРГЕДАМУУШІН

МЕМЛЕКЕТТІК КІРІСТЕР КОМИТЕТІ

КІРІСТЕР ҚЫЗМЕТІ ЖУРНАЛЫ

№ 18, 14.03.2025
Ғылыми-практикалық
журнал жылына 4 рет
шығады

Жұма, 2025 жылғы 14 наурыз
Журнал 2020 жылдан бастап
шығарылады
Астана қ., Республика даңғылы 60,
ҚР ҚМ МКК 080, 010000
Телефон: (7172)39-66-09
e-mail: umc01@mail.ru
www.kgd.gov.kz

Журнал ұйымдастырушысы:
Қазақстан Республикасы Қаржы
министрлігінің Мемлекеттік кірістер
комитеті

Шығарылымға жауапты
ҚР ҚМ МКК Оқу-әдістемелік орталығы

Редакциялық алқа:

Абилова Б.Н.
ҚР ҚМ МКК Оқу-әдістемелік орталығының
басшысы

Қожабергенов Е.К.
ҚР ҚМ МКК Халықаралық ынтымақтастық
басқармасының басшысы

Касымкулова Л.Т.
ҚР ҚМ МКК Оқу-әдістемелік орталығы
басшысының орынбасары

Абылкасимова С.Ж.
ҚР ҚМ МКК Оқу-әдістемелік орталығы
басшысының орынбасары

Ташетов М.Д.
ҚР ҚМ МКК Оқу-әдістемелік орталығы
Цифрландыру және қашықтықтан оқыту
бөлімінің бас маманы

Бижигитова А.К
ҚР ҚМ МКК Оқу -әдістемелік орталығы
талдау және құқықтық жұмысы бөлімінің бас
маманы

Құрметті оқырмандар!

Сіздердің назарларыңызға Алматы облысына арналған веб-журналдың кезекті 18 санын ұсынамыз!

Бұл – өңірдің экономикалық дамуын, табиғи және мәдени мұрасын, мемлекеттік кірістер органдарының қызметін жан-жақты баяндайтын бірегей ақпараттық алаң.

Алматы облысы–еліміздің маңызды экономикалық орталықтарының бірі, тарихи тамыры тереңге жайылған, табиғаты көркем, өркендеуге бет алған өңір. Салық және кеден саласындағы қызметкерлеріміздің кәсіби жетістіктері мен адал еңбегі–ел дамуының сенімді тірегі. Біз осы журнал арқылы олардың атқарған еңбегін, салық және кеден қызметінің маңызын кеңінен насихаттауды көздейміз.

Бұл шығарылымды біз көктемнің шуақты күндерімен тұспа-тұс келетін маңызды мерекелер – 1 наурыз Алғыс айту күні, 8 наурыз Халықаралық әйелдер күні және 22 наурыз Ұлыстың Ұлы күні қарсаңында ұсынып отырмыз.

Көктемнің алғашқы күнінде атап өтілетін Алғыс айту күні – мейірімділік пен бірліктің белгісі. Бұл күні ел дамуына үлес қосқан барша азаматтарға, оның ішінде мемлекеттік қызметкерлерге шынайы ризашылығымызды білдіреміз.

8 наурыз – Халықаралық әйелдер күні қарсаңында салық және кеден саласында қызмет етіп жүрген аруларымызға ерекше құрметімізді жеткізгіміз келеді. Олардың жауапкершілігі, біліктілігі мен еңбекқорлығы – саламыздың өркендеуіне зор үлес қосуда.

Наурыз мейрамы – жаңару мен жақсылықтың символы. Бұл күні әр шаңыраққа береке, бақ-берекет, молшылық пен табыс тілейміз. Ұлыстың Ұлы күні жаңа жетістіктер мен жарқын бастамаларға толы болсын!

Оқырмандарымыз үшін бұл шығарылым қызықты әрі пайдалы боларына сенімдіміз!

Дүйсембиев Жандос Жұмабайұлы

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі
Мемлекеттік кірістер комитетінің төрағасы

Исақов Құлмұханбет Мырзахметұлы

Алматы облысы бойынша
Мемлекеттік кірістер
департаментінің басшысы

Қадірлі оқырмандар!

Алматы облысы – Қазақстанның асыл жауһары, мұнда заңғар таулар таң шапағын қарсы алып, кең байтақ дала ғасырлардың сырын үнсіз сақтап келеді. Сарқырап аққан бұлақтар, айнадай жарқыраған көлдер, көкжиекке дейін созылған жасыл жайлаулар – осы өлкеге аяқ басқан жан табиғаттың шексіз сұлулығына тамсанбай қоймайды.

Бұл – тарих пен болашақ астасқан, салт-дәстүр мен жаңашылдық қатар өрбіген, табиғаттың қуаты мен халықтың рухы тоғысқан қасиетті мекен. Алматы облысы – бір көргеннен баурап алып, қайта айналып келуге шақыратын өңір!

«Кірістер қызметі» веб-журналының «Аймақтар» айдарында Алматы облысының тарихы, экономикасы және Мемлекеттік кірістер департаментінің қызметі туралы танымдық ақпараттар жинақталған.

Сіздер өңірдің табиғи және мәдени көрікті жерлерімен танысып, Салық және кеден саласында елге қызмет етіп жүрген қызметкерлеріміздің, сондай-ақ елдің экономикалық мүддесін қорғауға өз өмірін арнаған ардақты ардагерлеріміздің кәсіби жетістіктері туралы біле аласыздар.

Журналымызда аймақтың экономикалық дамуы, мемлекеттік кірістер басқармаларының жұмысы, сондай-ақ департамент қызметкерлерінің күнделікті қызметі мен жетістіктері қамтылады. Сонымен қатар, біз ұжымның бос уақыты мен іс-шараларын, олардың ынтымақтастығы мен дәстүрлерін де назардан тыс қалдырмаймыз.

Бұл веб-журнал – жай ғана ақпарат көзі емес, тәжірибе алмасу, тарихпен және өңірдің қазіргі дамуымен танысу алаңы, өз ісіне адал жандардың еңбегі мен өңірдің дамуын бейнелейтін ортақ шежіре. Бізбен бірге болып, Алматы облысының өмірінен сыр шертіңіз!

Алматы облысы бойынша Мемлекеттік кірістер департаментінің басшысының орынбасарлары

Калиев Алмат Серикович

Умирзаков Улан Ерденович

Алматы облысы бойынша Мемлекеттік кірістер департаментінің басшысының орынбасарлары

Ескентаев Берик Сагынбаевич

Байғалық Олжас Елюбайұлы

ЖУРНАЛДЫҢ КЕЗЕКТІ САНЫНЫҢ ШЫҒУЫ АЛҒЫС АЙТУ КҮНІ, ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ӘЙЕЛДЕР КҮНІ МЕН ӘЗ-НАУРЫЗ МЕЙРАМДАРЫНА ТҮСПА-ТҮС КЕЛІП ОТЫР.

1 наурыз – Алғыс айту күні

Мереке идеясы 2015 жылғы сәуірде Қазақстан халқы Ассамблеясының (ҚХА) XXII сессиясында айтылды. Президент әртүрлі этностардың қазақ халқына қиын-қыстау жылдардағы қамқорлығы мен қолдауы үшін алғыс білдіретін күнін белгілеуді ұсынды.

2016 жылғы 14 қаңтарда ҚР Президентінің №173 Жарлығы шықты, сол сәттен бастап 1 наурыз ресми мереке ретінде тойлана бастады.

8 наурыз – Халықаралық әйелдер күні Қазақстанда 8 наурыз алғаш рет 1921 жылы аталып өтті.

1965 жылы КСРО-да бұл күн ресми демалыс күні болып жарияланды. Кеңес Одағы тарағаннан кейін Қазақстан бұл мерекені сақтап, оны «Қазақстан Республикасындағы мерекелер туралы» заңға енгізді (алғаш рет 2001 жылы қабылданды, 2009 жылы жаңартылды).

21–23 наурыз – Наурыз мейрамы

Кеңес үкіметі тұсында Наурыз 1926 жылы «ескі дәстүр» ретінде ресми түрде тыйым салынды.

1988 жылы ақын Олжас Сүлейменовтың бастамасымен Алматыда көп жылдан кейін алғаш рет Наурыз мейрамы қайта тойланды.

1991 жылы 15 наурызда Қазақстан Президентінің Жарлығымен Наурыз мемлекеттік мереке болып жарияланды.

2001 жылы ол «Қазақстан Республикасындағы мерекелер туралы» заңда ресми демалыс күні ретінде бекітілді.

2009 жылы Парламент Наурызды атап өтуді үш күнге (21, 22, 23 наурыз) ұзарту туралы заң қабылдады.

2010 жылы БҰҰ Наурызды халықаралық мереке ретінде таныды.

Алматы облысы – Қазақстанның оңтүстік-шығысында орналасқан маңызды аймақтардың бірі. 2022 жылы әкімшілік өзгерістерге байланысты Алматы облысының біраз бөлігі Жетісу облысы болып бөлінді, оның орталығы Талдықорған қаласы болды. Осы өзгерістерден кейін Алматы облысының әкімшілік орталығы Қонаев (бұрынғы Қапшағай) қаласына көшірілді.

- Шекаралары және көрші аймақтар 2022 жылғы өзгерістерден кейін қазіргі Алматы облысы мына аймақтармен шектеседі:

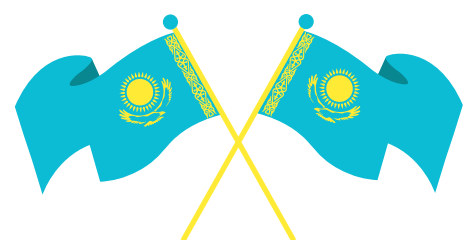
Солтүстік-батысында – Жамбыл облысы

Солтүстік-шығысында – Жетісу облысы

Оңтүстігінде – Қырғызстан

Оңтүстік-шығысында – Қытай

Батысында – Алматы қаласымен шекаралас

- Әкімшілік орталығы: Қонаев қаласы (Алматыдан 70 км қашықтықта)

Алматы облысы атауының шығу тарихы

Алматы облысы өз атауын Алматы қаласынан алған, өйткені ол ұзақ уақыт бойы облыстың әкімшілік орталығы болған. "Алматы" атауы қазақтың "алма" сөзінен шыққан және "алмалы" немесе "алмаға бай" деген мағынаны білдіреді.

Облыс атауының тарихи деректері: 1932 жыл – облыс құрылған кезде Алма-Атинская деп аталды, себебі оның орталығы Алма-Ата қаласы болды (Алматының ескі атауы).

1993 жыл – Алма-Ата қаласы Алматы болып өзгертілген соң, облыстың атауы да Алматы облысы болып түзетілді.

1997 жыл – Қазақстан астанасы Алматыдан Астанаға көшірілді, бірақ облыстың атауы өзгерген жоқ.

2022 жыл – облыстың әкімшілік орталығы Қонаев қаласына ауыстырылды, бірақ атауы сақталды.

Аймақтың алмаға байланысы неде?
! Алматы облысының аумағында Сиверс жабайы алмасы өседі – дүние жүзіндегі барлық қазіргі алма түрлерінің арғы атасы. Алмалар дәл осы жерден бүкіл әлемге таралған!

◆ Осылайша, Алматы облысының атауы тарихи орталығы – Алматы қаласымен және өңірдің табиғи байлығымен байланысты.

Әкімшілік орталығы Қонаев қаласы

2022 жылғы мамырда облыс орталығы Қонаев қаласы (бұрынғы Қапшағай) болып тағайындалды. Қонаев - Қазақстанның Алматы облысындағы Іле өзеніндегі атаулы су қоймасының жағалауында орналасқан қала. Қала өзінің көркем көріністерімен, демалыс аймағымен өте танымал. **Сондай-ақ қызықты факт - Қонаев (Қапшағай) қаласын қазақстандық Лас-Вегас деп атайды.** 2006 жылы мұнда ірі ойын алаңы ұйымдастырылып, Алматыдан барлық казино көшірілді.

Өлкенің тарихына саяхат

Алматы облысы – Қазақстандағы ең көне және тарихи оқиғаларға бай аймақтардың бірі. Бұл жерде ұлы көшпелі өркениеттер, сауда жолдары және маңызды тарихи оқиғалар болған.

Ежелгі тарихы

Алғашқы қоныстар (б.з.д. 100 мың жыл)

Археологиялық зерттеулер Алматы облысында адамдар ежелгі тас дәуірінен бастап өмір сүргенін дәлелдейді. Аймақта Тамғалы-Тас сияқты ежелгі қоныстар табылған.

Сақ дәуірі (б.з.д. VIII–III ғ.)

Бұл жерді алғашқы белгілі тайпалардың бірі – сақтар мекендеген. Осы дәуірдің ең танымал артефакті – "Алтын адам", ол Есік қорғанынан табылған және Қазақстанның символына айналған. Үйсіндер мен Ұлы қоныс аудару кезеңі (б.з.д. III – б.з. V ғ.)

Сақтардан кейін бұл өңірде үйсіндер қоныстанып, мемлекет құрған. Бұл кезеңде аймақ Шығыс пен Батысты байланыстырған сауда жолдарының маңызды бөлігіне айналды.

Өлкенің тарихына саяхат

Орта ғасырлар 🏰

Жібек жолы және қалалардың өркендеуі (V–XIII ғ.)

Облыс аумағы арқылы Ұлы Жібек жолы өтті, бұл Талғар, Қаялық (қарлұқтардың астанасы), Испиджаб сияқты қалалардың дамуына ықпал етті.

Қараханидтер және исламның таралуы (X–XII ғ.)

Қараханидтер әулеті билік еткен кезеңде ислам кеңінен тарала бастады. Бұл уақытта мешіттер, кесенелер мен бекіністер салынды.

Моңғол шапқыншылығы (XIII ғ.)

1219 жылы Шыңғыс ханның әскері көптеген қалаларды қиратып, өңір Шағатай ұлысының құрамына кірді.

Өлкенің тарихына саяхат

Қазақ хандығы және жоңғар шапқыншылығы (XV–XVIII ғ.)

Қазақ хандығының құрылуы (XV ғ.)

Алтын Орданың күйреуінен кейін бұл аймақта Қазақ хандығы құрылды. Қазіргі Алматы облысының жерлері Жәнібек пен Керей хандардың иелігінде болды.

Жоңғар шапқыншылығы (XVII–XVIII ғ.)

XVII–XVIII ғасырларда Алматы облысы қазақтар мен жоңғарлар арасындағы қанды шайқастардың орталығы болды. Ең маңызды шайқастардың бірі – Аңырақай шайқасы (1729 ж.), онда қазақтар жеңіске жетті.

Ресей империясы және Кеңес дәуірі (XIX–XX ғ.)

Ресейге қосылу (XIX ғ.)

1854 жылы Ресей бұл аймақта Верный бекінісін салып, кейін ол Алма-Ата қаласына айналды. Осы кезеңде аймаққа орыстар, украиндар және басқа да халықтар қоныстана бастады.

Алматы облысы – ежелгі дәстүрлер, табиғат байлығы мен заманауи дамудың тоғысқан мекені!

Кеңес дәуірі (XX ғ.)

1929 жылы Алма-Ата Қазақ КСР-нің астанасы болды.

1932 жылы Алматы облысы құрылды.

Ұлы Отан соғысы кезінде өңірде зауыттар мен ғылыми мекемелер жұмыс істеп, Қазақстан КСРО-ның маңызды индустриалды орталықтарының біріне айналды.

Қазіргі заман (1991 – бүгінгі күн)

Кеңес Одағы ыдырағаннан кейін Қазақстан тәуелсіздігін алды, ал Алматы облысы қарқынды дамуын жалғастырды.

1997 жылы Қазақстанның астанасы Алматыдан Астанаға көшірілді.

2022 жылы облыстың әкімшілік орталығы Қонаев қаласына ауыстырылды.

Бүгінде бұл аймақ – Қазақстанның ең маңызды мәдени, туристік және экономикалық орталықтарының бірі. Мұнда әлемге әйгілі табиғи көрікті жерлер бар: Шарын шатқалы, Көлсай көлдері, Әнші құмдар, сондай-ақ Ұлы Жібек жолының тарихи ескерткіштері.

Алматы облысы

Ұлттық саябақтар аясында табиғатпен етене жақындасып, көрнекті орындарда тарихпен тілдесуге мүмкіндік беретін, шаңғы курорттарында денені шынықтырып, шипажайлардағы емі жан мен тәнге медеу болатын бұл жер – Қазақстанның туристік Жерұйығы іспеттес

Өңірдің бай табиғаты, тарихи-мәдени мұралары және заманауи инфрақұрылымы жыл сайын көптеген туристерді тартады. Оған дәлел ретінде туризм саласындағы оң өзгерістерді атап өтуге болады. Былтырғы жылдың қорытындысы бойынша облысқа 1,9 миллион турист келіп, 2023 жылмен салыстырғанда 27%-ға өсу қарқынын көрсетті. Облыстағы табиғи қазыналар тек қазақстандық туристерді ғана емес, әлемнің түкпір-түкпірінен келетін саяхатшыларды да қызықтыруда.

СІЗДІ ТАҢҒАЛДЫРАТЫН 14 ЖЕР

Қайыңды көлі — су астындағы орман

ҚАЙЫНДЫДА БАЛЫҚ ЖОҚ, БҮЛ ОНЫҢ
ЕРЕКШЕЛІКТЕРІНІҢ БІРІ. КӨЛДЕ БАЛЫҚТАР
БОЛҒАН ЖАҒДАЙДА ТАБИҒАТ СҰЛУЛЫҒЫ ОСЫ
КҮЙІНДЕ САҚТАЛМАС ЕДІ.

Тянь-Шань тау жүйесінде теңіз деңгейінен 1900 метр биіктікте орналасқан Қайыңды көлі (Қайыңды) – Қазақстанның табиғи көрікті жері. Ол 1911 жылы қаңтарда ең үлкен жер сілкінісінен кейін пайда болды, нәтижесінде өзенге тосқауыл қойылып, алқап суға толды. Өткен ғасырдың 80-ші жылдарының соңында сел тасқыны өткеннен кейін көлдің ауданы азайды. Бүгінгі таңда резервуардың ұзындығы 400 метр, тереңдігі 25 метр.

Тянь-Шань тау жүйесінде теңіз деңгейінен 1900 метр биіктікте орналасқан Қайыңды көлі (Қайыңды) – Қазақстанның табиғи көрікті жері. Ол 1911 жылы қаңтарда ең үлкен жер сілкінісінен кейін пайда болды, нәтижесінде өзенге тосқауыл қойылып, алқап суға толды. Өткен ғасырдың 80-ші жылдарының соңында сел тасқыны өткеннен кейін көлдің ауданы азайды. Бүгінгі таңда резервуардың ұзындығы 400 метр, тереңдігі 25 метр.

Табиғи процестердің өлшемімен алғанда, Қайыңдыны жас көлдер қатарына жатқызуға болады. Ол шамамен бір ғасырдай бұрын, жер сілкінісінің нәтижесінде пайда болған. Алып тастар шатқалды бөгеп, қылқан жапырақты ағаштар жайқалып тұрған аңғар суға тола берген. Көл суы мейлінше салқын, тіпті жазда да оның температурасы 6 градустан аспайды. Мұздай су ағаштардың жайқалып тұруына мүмкіндік бермегендіктен, олардың діңі ғана қалған. Бұл көлдің айналасында жұмбақ көріністердің тууына себеп болған.

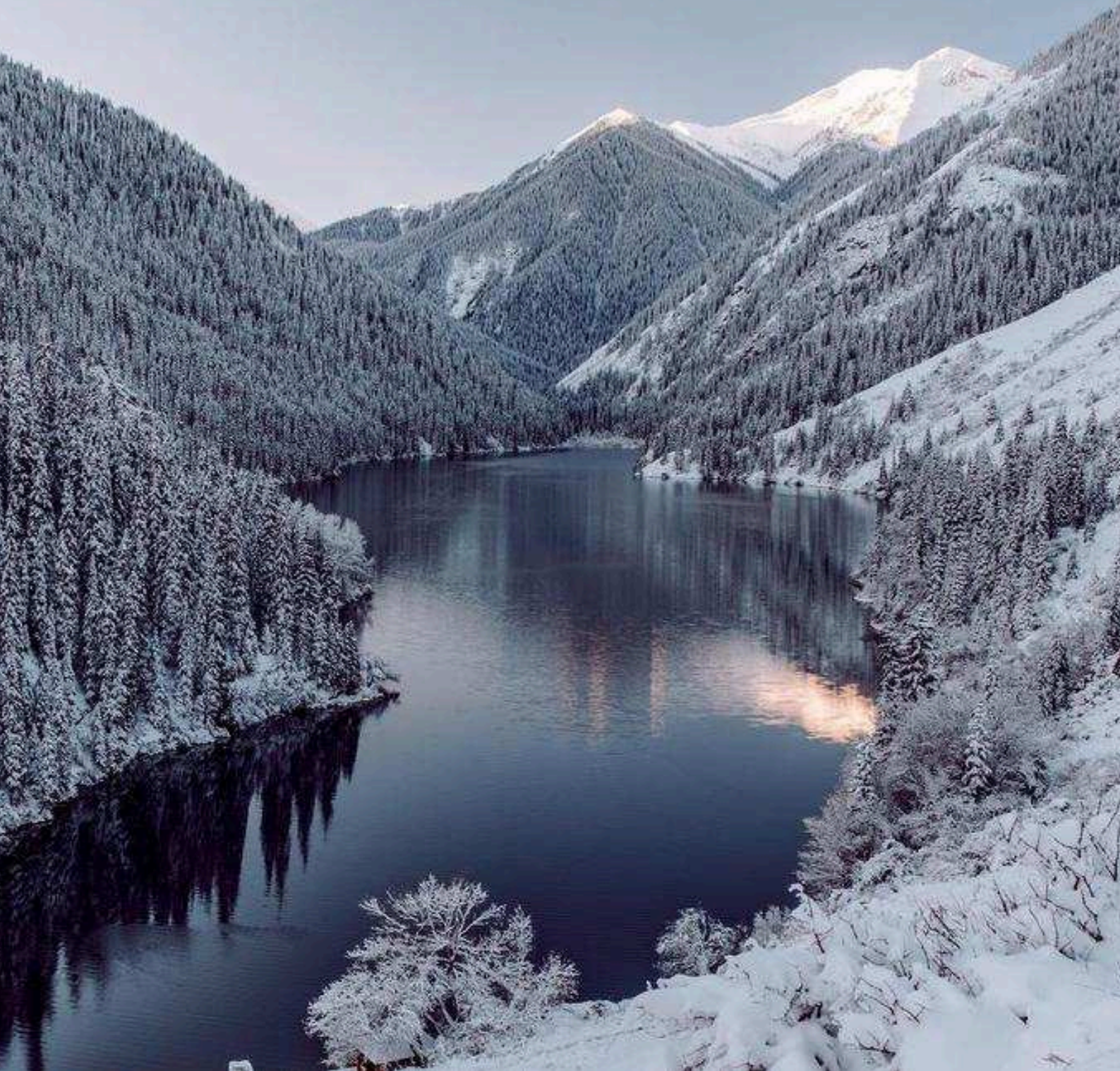

Көл суының көкшіл түсі, қалғыған үнсіздік, меңіреу айнала айдын көлдің қайталанбас ортасына өзіндік үлесін қосып тұрғандай. Дәл осы ерекшелік көлдің туристер арасында танымал болуына жағдай жасаған.

An aerial photograph of a mountain valley. In the center, a blue lake is surrounded by dense evergreen forests. The surrounding hills are covered in green grass and scattered trees. In the background, rugged mountains with patches of snow rise against a clear blue sky. A semi-transparent grid pattern is overlaid on the entire image.

Туып өскен өңір туралы ой кешкенде көрінісі көркем, тамылжыған табиғат кез алдымызға келеді. Солардың бірі – Көлсай. Екі таудың ортасында айнадай мөлдіреп жатқан көлдің керікті келбетіне кім-кімнің де сүйсіне қарайтыны анық.

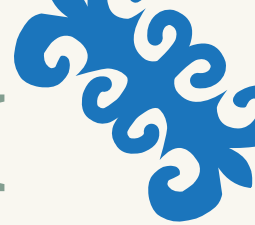

КӨЛСАЙ КӨЛДЕРІ – "ҚАЗАҚ ШВЕЙЦАРИЯСЫ"

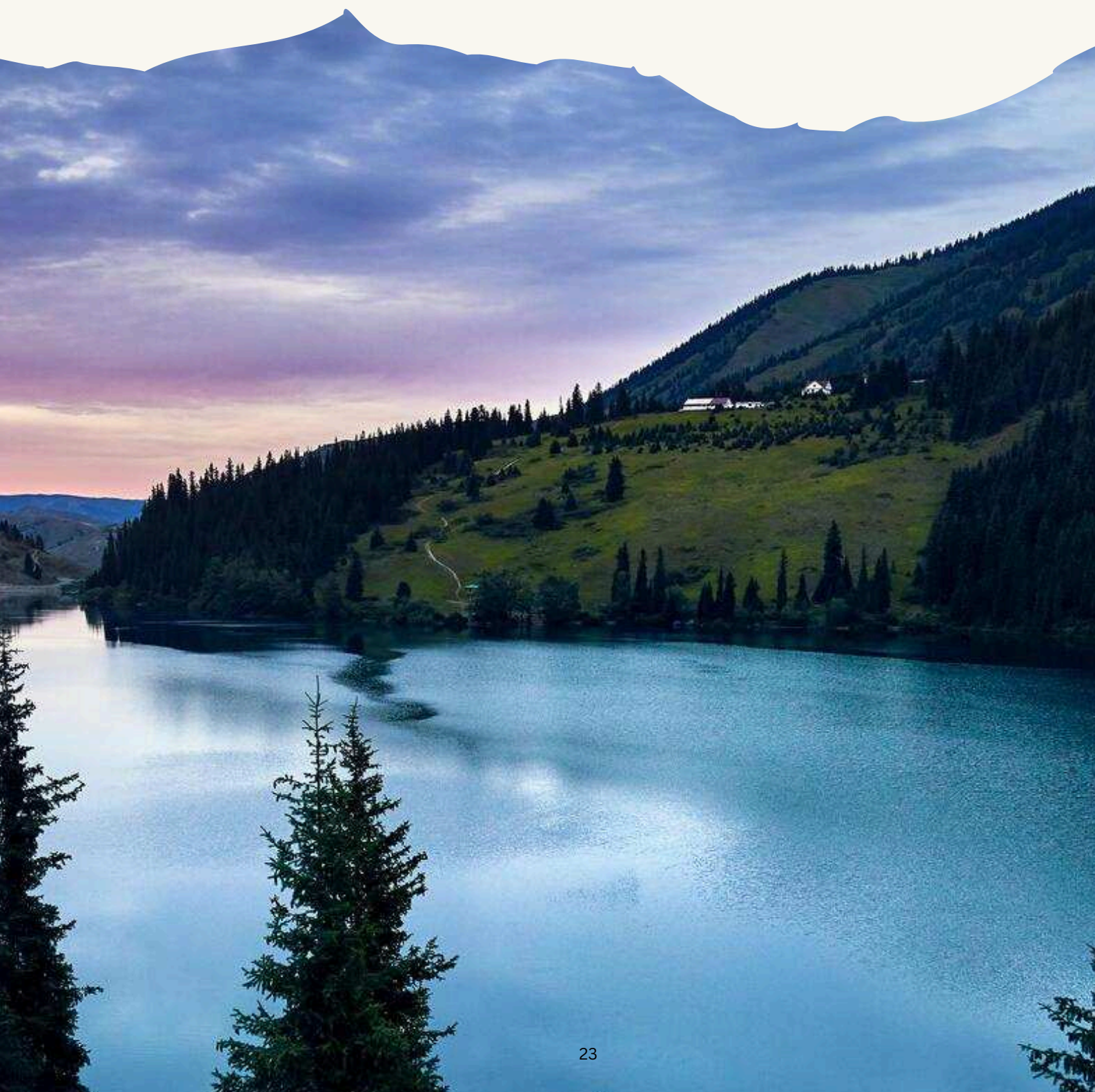

КӨЛСАЙ КӨЛДЕРІ

Тянь-Шань інжу-маржаны

Көлсай көлдері Алматыдан 300 км қашықтықта, Күнгей-Алатау жотасының сілемдерінде орналасқан. Оны Қазақ Швейцариясы деп те атайды. Бұл таулардың тік беткейлерімен қоршалған ең әдемі үш тау көлі. Көлдер әртүрлі биіктікте орналасқан және ерекше каскадты құрайды. Төменгі Көлсай көлі 1800 метр н.у. м. биіктікте, орташа – 2250 метр биіктікте және ең жоғарғы – теңіз деңгейінен 2800 метр биіктікте орналасқан.

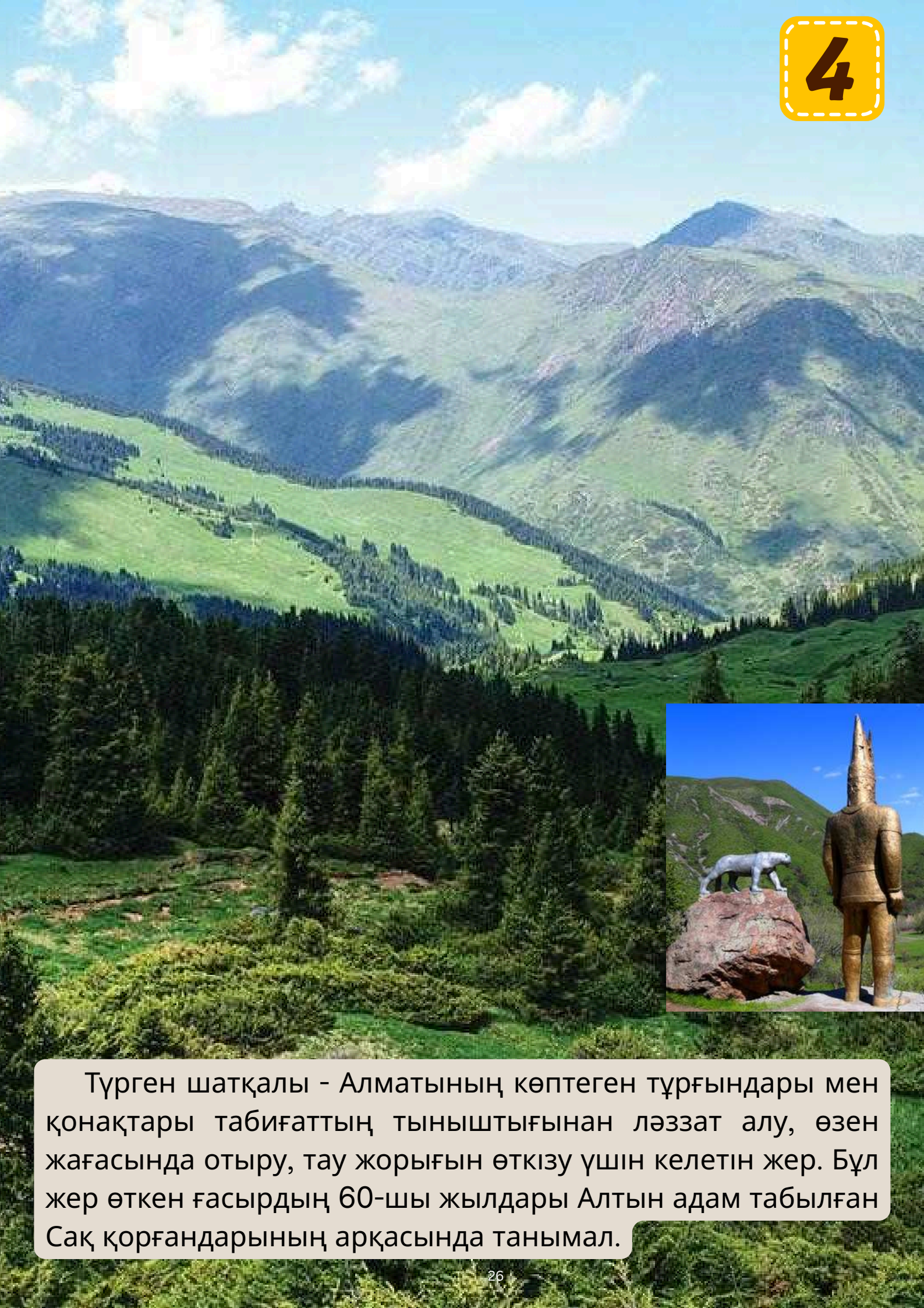
ШАРЫН ШАТҚАЛЫ – "КІШІ ГРАНД КАНЬОН"

Шарын шатқалы – Алматы облысындағы ең қызықты табиғи нысандардың бірі. Шатқал шөгінді жыныстардан тұрады, олардың жасы шамамен 12 миллион жыл! Күн ұясына батар сәтте шатқал қабырғалары таңқаларлық реңктерге боялады. Туристердің ең көп баратын жері – "Қорғандар аңғары". Шарын шатқалы Солтүстік Америкадағы Колорадоның үлкен шатқалына (Grand Canyon) ұқсас келеді. Шарын американдық егізінен кішірек, десек те «Қорғандар аңғары» өзіне ғана тән қайталанбас сұлулығымен ерекшеленеді.

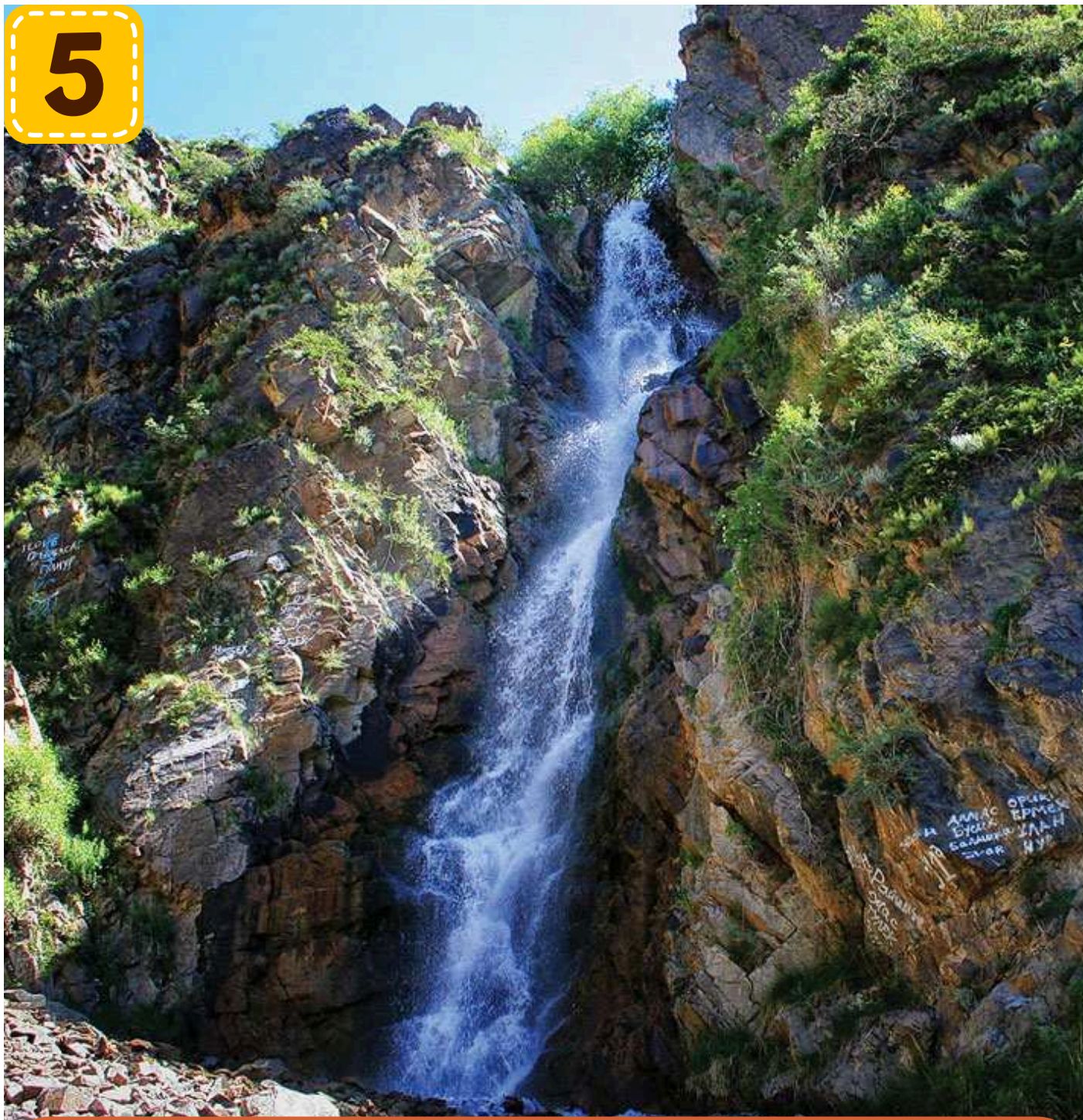
Өзіңізді
Марста
жүргендей
сезініңіз
Шатқалдың
сұлулығы Марс
бетінің табиғатын,
көріністерін еске
салады. Өзіңізді
өзге ғаламшарда жүргендей
сезінгіңіз келсе, міндетті түрде
ғарыш сұлулығы дарыған Шарынға келіңіз!
Жыл сайын мыңдаған туристер осы сиқырлы
мекенге келіп, ұмытылмастай әсерге бөленіп
қайтады.

Түрген шатқалы - Алматының көптеген тұрғындары мен қонақтары табиғаттың тыныштығынан ләззат алу, өзен жағасында отыру, тау жорығын өткізу үшін келетін жер. Бұл жер өткен ғасырдың 60-шы жылдары Алтын адам табылған Сақ қорғандарының арқасында танымал.

Туристерді ең алғаш Аюсай сарқырамасы қарсы алады. Бұл өзі айтарлықтай үлкен сарқырама. 30 метр биіктен құлаған судың гүрлі де құлақ тұндырады. Күре жолдан небәрі 1 шақырымдай жердегі сарқырамаға тау соқпағымен жетуге болады. Сарқыраманың айбыны, суының мөлдір тазалығы кісі тамсандырады.

5

Аюсай сарқырамасы

Қайрақ сарқырамасы

Түрген шатқалының беткейлерін безендіріп тұрған жеті сарқыраманың ішіндегі ең көріктісі

Қайрақ сарқырамасы – тік жартастар мен қилы құздардың қоршауында, ну орманның құшағында орналасқан тылсым орын. Судың құлау биіктігі шамамен 55 метр. Биіктігі бойынша Солтүстік Америкадағы әйгілі Ниагара сарқырамасынан (53) асады.

Сарқырамаға жол-жөнекей қалыңдығы 40 см-ге жететін мүк қабатының үстінде өсетін Шыңтүрген мүкті шырша орманын кездестіресіз. Сарқыраманың өз атауына сай екендігін, оған жеткізер жолдан-ақ байқайсыз. Шынымен де, Қайрақты өзіне шатқал ішінен соқпақ қайрап алғандай көрінеді.

Сарқыраманың суы 50 метр биіктіктен құлайды. Арыны қатты судың екпіні түскен жеріндегі тастарды ойып, мүжіп, кішігірім көлдің пайда болуына жағдай жасаған.

ТАҢБАЛЫ ТАС– ПЕТРОГЛИФТЕРІ БАР ТАРИХИ ОРЫН

8

Орта ғасырлардың тарихи ескерткіші

Осы тарихи ескерткіште біздің заманымызға дейінгі XIV – XVI ғасырларда тасқа қашап жазылған суреттермен көмкерілген бірнеше үңгір бар. Мұнда жануарлардың бейнелерін, «күн адамдарының» – күн құдайы Тәңірдің символдарын кездестіресіз. Оның қызығы мұнымен бітпейді. Үңгірлерден Будда мен Бурхандардың (Бодхисаттва) кескіндерін, олардың жанында тибет халықтарына тән жазуларды көріп, таң қаларсыз.

Петроглифтер шамамен 3000–4000 жыл бұрын қашалған. Олар қола дәуіріне жатады, бірақ кейінгі кезеңдерге тиесілі бейнелер де кездеседі.

Таңбалы таста сурет қашалған 18 тас бар. Суреттердің ішіндегі ең үлкені Будданың бейнесі. Буддистер сыйынатын бұл бейненің пайда болуы туралы нақты ештеңе білмейміз, дегенмен, бір кездері мұнда ашық аспан астындағы храм болған көрінеді.

Аюлы сарқырамасы

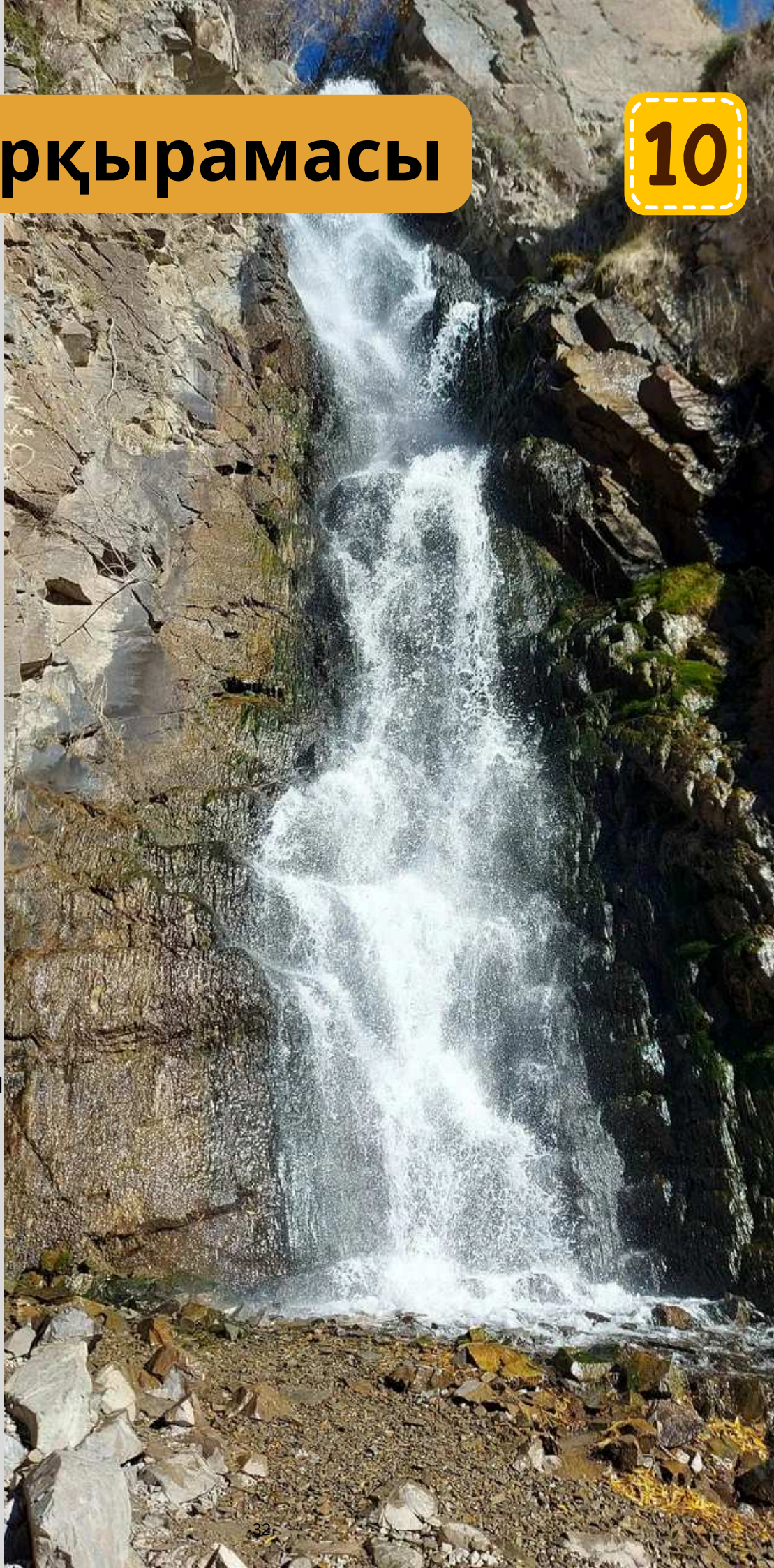
10

Аюлы сарқырамасы - оңтүстік астанамызға келген саяхатшылардың экскурсиялық бағдарынан қашан да басты орын алатын танымал туристік орын.

Сарқыраманың өзі Қараш жотасының бөктеріндегі жартастың терең қуысында орналасқан. Мұндағы Жамбас асуынан Аюлы бұлағы ағып жатыр. Биіктігі 29 метрге жететін сарқыраманың атауы да тектен-тек "Аюлы" емес. Дәл осы маңайда бір топ аю мекен етеді екен.

БИИК ТАУЛАРДАҒЫ ТАҢҒАЖАЙЫП ҮСТІРТ АССЫ ҮСТІРТІ

Үстірттің бірегей табиғи ерекшеліктерінің бірі тамаша астроклимат болып табылады. Сондықтан да әлемдегі ең үлкен телескоптардың бірі орнатылған обсерватория дәл осы жерге орын тепкен. Таза ауа, елді мекендерден алшақтық, қала жарықтарының болмауы, аса биік емес турбуленттілік — осы алғышарттардың барлығы астрономдарға жұлдызды аспанның жаңа қырларын зерттеуге тамаша қолайлы жағдай жасайды.

Үстіртке, ең дұрысы, мамыр айының аяғы – маусымның басына қарай келу керек. Дәл осы кезде таудағы алуан түрлі өсімдіктер жайқала өсіп, түсті кілемге айналады. Үстіртте серуендеп жүріп, ақ, сары, қызыл, көк, күлгін түсті гүлдер хош иісіне қарық болып, ештеңемен салыстыра алмайтындай әсерге бөленесіз. Үстірттің солтүстік жағынан сылдырап аққан Кіші Түрген өзенінің мөлдір салқын суын ішсеңіз жүрекке қуат, бойға дәрмен болады.

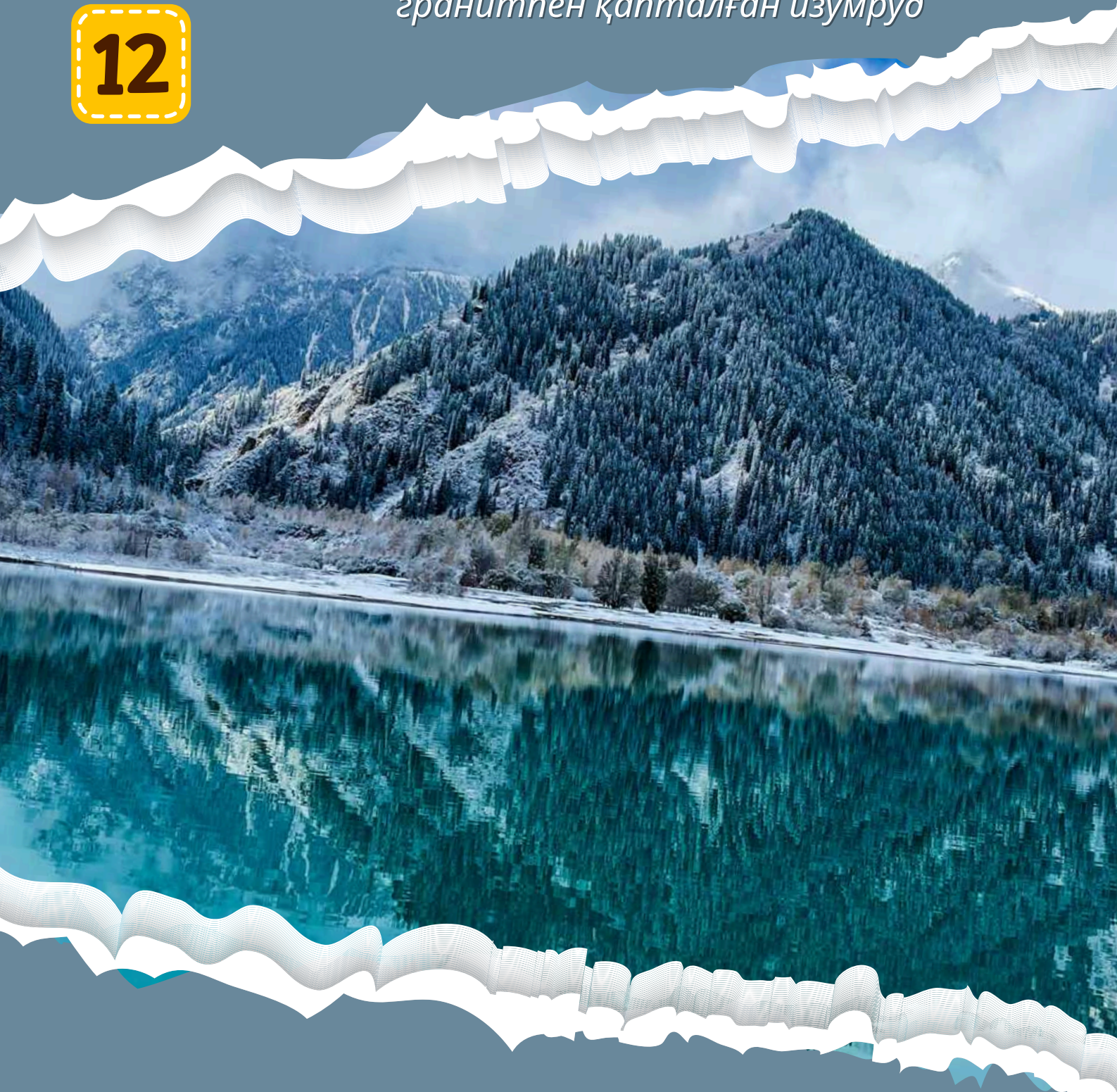

Есік көлі

гранитпен қапталған изумруд

12

Есік көлі Есік шатқалында теңіз деңгейінен 1750 метр биіктікте, Алматыдан шығысқа қарай шамамен 40 км жерде орналасқан. Геологтардың айтуынша, ол шамамен 8-10 мың жыл бұрын күшті жер сілкінісінен пайда болған.

13

Қапшағай су қоймасы

ҚАПШАҒАЙ СУ ҚОЙМАСЫ

Қапшағай гидроэлектростанциясының (ГЭС) құрылысы ғалым-энергетик Ш. Ч. Чокиннің 1942 жылы жарық көрген «Іле өзеніндегі Қапшағай ГЭС-інің техникалық-экономикалық көрсеткіштері» атты кітабында негізделген.

Қапшағай су қоймасы суару, балық шаруашылығы және демалыс мақсатында пайдаланылады. Суармалы жердің аумағы шамамен 450 мың гектарды құрайды. Су қоймасында 26 түрлі балық тіршілік етеді, оның 16-сы кәсіптік маңызы бар балықтар. Сонымен қатар, бұл жасанды теңіз – аймақтағы ең танымал жазғы демалыс орны. Бұл кезеңде су температурасы 28 градусқа дейін жылынады. Мұнда жылына 280 күн күн ашық болады.

1969 жылғы 20 маусымда салтанатты марш үнімен ГЭС ғимаратының арматуралық қаңқасының түбіне естелік тақта қойылды. Тақтада «осы күні Қапшағай гидроэлектростанциясына алғашқы бетон текшесі құйылды...» деген сөздер қашалған. Құрылыстың іргетасын қалауға Қазақ КСР Коммунистік партиясы Орталық Комитетінің бірінші хатшысы Дінмұхамед Қонаев қатысты.

Қапшағай су қоймасы тек ГЭС-тің су қоры ғана емес, сонымен қатар Іле өзенінің ағынын реттейді. Бүгінде ол Қазақстандағы ең ірі су қоймаларының бірі болып табылады және көлемі жағынан Бұқтырма су қоймасынан кейін екінші орында тұр. Оған Түрген, Шілік, Есік, Талғар және Қаскелең өзендері құяды.

14

КӨШПЕНДІЛЕР ҚАЛАШЫҒЫ

Көшпенділер қаласы, немесе Номад бекінісі, Алматыдан 90 км қашықтықта, Қапшағай су қоймасынан 20 км төменде, Іле өзенінің сол жағалауында орналасқан.

Бұл ерекше құрылыс 2004 жылы «Көшпенділер» тарихи фильміне арнайы салынған.

Фильм түсірілімінен кейін бұл орын туристік нысанға айналды.

Алматы
облысының
экономикасын
мамандануы
және даму
қарқыны

Экономиканың негізгі салалары

Алматы облысы – Қазақстанның ірі индустриялық және экономикалық дамыған аймақтарының бірі.

Өнеркәсіп

Облыстағы өңдеу өнеркәсібінің экономикалық маңызы зор және облыстың жалпы өнімінің 85%-дан астамын құрайды. Ең көрнекті салалар – машина жасау, жеңіл және тамақ өнеркәсібі, фармацевтика.

Құрылыс материалдарын (кірпіш, құм, қиыршықтас-құм қоспалары, гипсокартон, мәрмәр және гранитті плиткалар, кварц жоңқалары) және металл-пластикалық бұйымдар мен конструкциялар өндіру де кең өріс алды.

Ауыл шаруашылығы

Алматы облысының ауыл шаруашылығы саласы айтарлықтай табыстарға қол жеткізді.

2024 жылы ауыл шаруашылығы дақылдарының жалпы көлемі 420 мың гектарды құрады, оның бүгінгі күні 405,6 мың гектары жиналды, бұл жалпы жоспардың 96 пайызын құрайды. Жиналған дақылдар арасында негізгі орынды астық, картоп, көкөніс және майлы дақылдар алады.

Туризм

Өңірдің тарихи-мәдени мұрасы этнографиялық туризмді білушілерді қызықтырады. Бұл аймақта Тамғалы петроглифтері және Ұлы Жібек жолы сияқты ЮНЕСКО-ның Бүкіләлемдік мұра нысандары бар;

Белсенді демалыс мүмкіндіктерінің үлкен таңдауы: эко-шытырман оқиға, тау, шаңғы, су, экстремалды туризм;

Денсаулықты жақсарту және оның деңгейін ұстап тұру үшін шипажайлар мен санаторийлердің болуы.

Алматы облысында орналасқан көлдердің емдік сулары мен балшықтары көптеген дене жүйелеріне емдік әсер етеді;

Бирегей микроклимат пен табиғи ресурстар жаныңыз бен денеңізді қаланың шуы мен күйбеңінен алыс демалуға мүмкіндік береді.

2024 жылғы қаңтар-маусымдағы жалпы өңірлік өнім көлемі. теңгені құрады, ағымдағы бағамен 2406534,8 млн. 2023 жылдың қаңтар-маусым айларымен салыстырғанда нақты ЖҰӨ 7,3%-ға өсті.

ФИЛИП МОРРИС ҚАЗАҚСТАН

DIAMOND WINNER, TOO

RB REAL
BET

ТТІ

GORILLA
energy drink

EFES
KAZAKHSTAN

У.Д.Қантаев атындағы
Мойнақ ГЭС

NetBet

RR-LOGISTICS & TRADE, TOO

Алматы облысының негізгі донорлары Филип Моррис Қазақстан (ФМК) Филип Моррис Қазақстан (ФМК), ТОО"ТЕХ ALLIANCE", ТТІ, ТОО"NetBet (НэтБэт)", ТОО"GORILLA ASIA" ("ГОРИЛЛА АЗИЯ"), ТОО"Realbet", ТОО"RR-LOGISTICS & TRADE", "Эфес Қазақстан" Шетелдік Кәсіпорны" Акционерлік Қоғамының Алматы филиалы, ТОО "Diamond Winner", "У.Д. Қантаев атындағы Мойнақ су электр станциясы" АҚ болып табылады.

Алматы облысының негізгі донорлары "Филип Моррис Қазақстан" ЖШС 2024 жыл қорытындысы бойынша Мемлекеттік бюджетке 149,2 млрд. теңге, "Джей Ти Ай Қазақстан" ЖШС 145,3 млрд. теңге, "NetBet (НэтБэт)" ЖШС 29,1 млрд. теңге, "GORILLA ASIA" ("ГОРИЛЛА АЗИЯ") ЖШС 19,3 млрд. теңге, "Realbet" ЖШС 16,2 млрд. теңге, "ПЕРВЫЙ ПИВЗАВОД" ЖШС 11,3 млрд. теңге, "RR-LOGISTICS & TRADE" ЖШС 8,5 млрд. теңге, "Diamond Winner" 6,4 млрд. теңге, "У.Д. Қантаев атындағы Мойнақ су электр станциясы" АҚ 5,6 млрд. теңге қамтамасыз етті.

Облыс аумағында **1 878 559** салық төлеуші тіркелген.

Оның ішінде:

- Заңды тұлғалар: **46 214**
- Жеке кәсіпкерлер: **134 921**

Алматы облысы бойынша Мемлекеттік кірістер департаменті

**ДЕПАРТАМЕНТ
ҚҰРАМЫ**

АЛМАТЫ ОБЛЫСЫ БОЙЫНША МЕМЛЕКЕТТІК КІРІСТЕР ДЕПАРТАМЕНТІНДЕ 483 ҚЫЗМЕТКЕР, ОНЫҢ ІШІНДЕ 160 ҚЫЗМЕТКЕР ДЕПАРТАМЕНТТЕ, 263 ҚЫЗМЕТКЕР АУМАҚТЫҚ КІРІСТЕР БАСҚАРМАЛАРЫНДА, ҚАЛҒАН 60 ҚЫЗМЕТКЕР КЕДЕН БЕКЕТТЕРІНДЕ ҚЫЗМЕТ АТҚАРУДА.

"ҚАЛЖАТ" КЕДЕН БЕКЕТІ

"Қалжат" кеден бекеті ресімдеген тауарларға арналған декларация жалпы саны - барлығы **29 467**, оның ішінде:

- жасыл – 20 182 (68%),
- сары-7 225 (24%),
- қызыл-2 046 (7%),
- көк-14 (0,04)%.

«Қалжат» кеден бекетінде **2 420** кедендік тексеру жүргізілді, оның ішінде ТД **2 340** бойынша бұзушылықтар анықталды (**554,9** млн. теңге өндірілді, тексеру 1 орташа өндіріп алу **259** мың теңгені құрайды)

Көліктік бақылаудың тиімділігі 2024 жылы 2,2% -ды құрады.
Сонымен қатар, 169 әкімшілік материал ресімделіп, 34 млн. теңге сомасында айыппұл өндірілді.

2024 жылы «Sandyk Beket» АЖ арқылы «Қалжат» пойызында 30 282 АКҚ тіркелді, АКҚ өткізу пункті арқылы өтуінің орташа уақыты **1 сағат 47 минутты** құрады, бұл орташа республикалық көрсеткіштен **1 сағат 6 минутқа** аз.

“ҚАЛЖАТ” КЕДЕН БЕКЕТІ ТАМОЖЕННЫЙ ПОСТ “КАЛЖАТ”
CUSTOMS CHECKPOINT “KALZHAT”

**«ҚАЛЖАТ» КЕДЕН БЕКЕТІНДЕ ШЕТЕЛ
ВАЛЮТАСЫН
ЗАҢСЫЗ ТАСУДЫҢ ЖОЛЫН КЕСІЛДІ**

2024 жылғы 16 сәуірде «Қалжат» кеден бекетінде ҚХР азаматының 30,0 мың АҚШ доллары сомасында қолма-қол шетел валютасын заңсыз алып өту фактісі анықталды.

Бұзушылықты Алматы облысы «Қалжат» кеден бекетінің лауазымды адамдары мен ҚР ҰҚК шекара қызметінің әскери қызметшілері жеке тұлғалардың қол жүгін бірлескен кедендік тексеру барысында анықтады.

Егер мұндай қолма-қол ақша қаражатының немесе жол чектерінің жалпы сомасы оларды ЕАЭО кедендік аумағына біржолғы әкелу немесе ЕАЭО кедендік аумағынан біржолғы әкету кезінде кеден органына жолаушылар кедендік декларациясын берген күні қолданылып жүрген валюта бағамы бойынша он мың АҚШ долларына баламалы сомадан асып кетсе, қолма-қол ақша қаражаты немесе жол чектері кедендік декларациялауға жатады.

"ҚАЛЖАТ" КЕДЕН БЕКЕТІ ТАМОЖЕННЫЙ ПОСТ "КАЛЖАТ"
CUSTOMS CHECKPOINT "KALZHAT"

**Алматы облысына
декларацияланбаған
104 000 Қытай юанін заңсыз әкелу
көзделді.**

2024 жылғы 26 ақпанда Алматы облысы бойынша Мемлекеттік кірістер департаментінің "Қалжат" кеден бекеті кедендік тексеруді жүргізу кезінде жалпы сомасы 104 000 Қытай юань немесе шетелдік азаматтың 14,4 мың АҚШ долларына баламалы ақшалай қаражатты міндетті кедендік декларациялаудан жасыру фактісін анықтады. «Қалжат» кеден бекетінің лауазымды тұлғалары ҚР ӘҚБТК-нің 551-бабы 3-бөлігі бойынша әкімшілік іс қозғады. Іс аяқталды, айыппұл сомасы төленді.

Алматы облысы бойынша МҚД Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығына сәйкес баламасы 10 000 АҚШ долларынан асатын сомада қолма-қол шетел валютасын және (немесе) шетел валютасындағы ақша құралдарын **әкетуге тыйым салынғанын**, жоғарыда көрсетілген норманы бұзғаны үшін сомаға байланысты **әкімшілік не қылмыстық жауаптылық** көзделгенін еске салады.

“ҚАЛЖАТ” КЕДЕН БЕКЕТІ ТАМОЖЕННЫЙ ПОСТ “КАЛЖАТ”
CUSTOMS CHECKPOINT “KALZHAT”

Қазіргі уақытта «Қалжат» КБ қайта жаңарту шеңберінде «Еуразиялық экономикалық одақтың кедендік шекарасының қазақстандық учаскесінде және Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі Мемлекеттік кірістер комитетінің Ахуалдық орталығында орналасқан өткізу пункттерін жаңғырту және техникалық толық жарақтандыру» жобасы бойынша жаңа өткізу пунктінің құрылысы жүргізілуде. Жобаға сәйкес, өткізу пунктінің өткізу қабілеттілігі 500 автокөлік құралын құрайды, импорт/экспорт бағытында 6 жолақты жол әрекет етеді және 7 автомобиль таразысы жиынтығы, 3 жолақты СҚИ орнатылған.

«Қонаев – кедендік рәсімдеу орталығы» кеден бекеті

27.10.2023 жылы «Қонаев – кедендік рәсімдеу орталығы» кеден бекеті құрылды.

2024 жылдың басынан бастап «Қонаев-КРО» кеден бекетінде "Samsung Electronics Central Eurasia" ЖШС, "Джей ти ай Казахстан" ЖШС, СП "Кока-Кола Алматы боттлерс" ЖШС, АО "Компания Фудмастер", "Эл Жи Электроникс Алматы Казахстан" ЖШС, "Филип Моррис Казахстан" ЖШС, "RG Brands Kazakhstan" ЖШС, "Лукойл Лубрикантс Центральная Азия" ЖШС, "Bericap Kazakhstan" (Берикап Казахстан) ЖШС, "Naval Motor Kazakhstan" ЖШС, "Тойота Мотор Казахстан" ЖШС және басқада сыртқы экономикалық (СЭҚ) қатысушыларымен барлығы **26 808** тауарларға арналған декларациялары рәсімделді.

Жалпы сомасы **153 490 млн теңгеге** кедендік төлемдер мен салықтардың нақты түсімі қамтамасыз етілді.

Импорт кедендік рәсімі бойынша **23 331** тауарларға арналған декларациясы (ТД) және экспорт кедендік рәсімі бойынша **3 477** тауарларға арналған декларациясы (ТД) рәсімделді.

Оның ішінде тәуекелдерді басқару жүйесі арқылы:

- жасыл дәліз – **16 397 ТД;**
- сары дәліз – **8 921 ТД;**
- көк дәліз – **859 ТД;**
- қызыл дәліз – **631 ТД.**

Сыртқы экономикалық қызмет тарапынан:

Импортталған тауардардың жалпы салмағы **1 176,17 мың тонна**, статистикалық құны **3 505,13** млн АҚШ доллары. Экспортталған тауардардың жалпы салмағы **408,21 мың тонна**, статистикалық құны **475,69** млн АҚШ доллары.

ЕЛ ИГІЛІГІ ЖОЛЫНДА БАР ҚАЖЫР-ҚАЙРАТЫН ЖҰМСАҒАН ҚАЗЫНАЛЫ
АРДАГЕРЛЕРІМІЗ

Сим Тамара Валентиновна

Главный
специалист отдела анализа
Управления анализа и рисков
(02.04.2015)

**Байбатырова Бекытжан
Омарбековна**

Главный
специалист отдела рисков
Управления анализа и рисков
(26.11.1991 - 29.10.2018)

Кадирсеитова Айгуль Толегеновна
Руководитель отдела бухгалтерского
учета и государственных закупок
(01.01.2010-20.07.2017)

Гадаева Сауле Сералиевна
руководитель Управления
государственных услуг
(20.10.1997-22.10.2023)

Омарова Кулян Кихымовна
главный специалист организационно-
контрольного отдела Организационно-
финансового Управления
(24.08.1998-23.09.2023)

**Дарменбекова
Гульнар Мырзахановна**
руководитель Управления
человеческих ресурсов
(14.11.1991-08.09.2023)

Ли Игорь Иннокентьевич
руководитель Управления
информационных технологий
(06.12.2001-03.05.2023)

**Шокпаров Нурсултан
Байжуманович**
главный специалист Таможенного
поста "Калжат"
(31.12.2021)

Жакупбеков Жомарт Омарович
главный специалист Таможенного поста
"Калжат"
(01.11.2014-10.06.2022)

**Молдабаев Мурат
Кабдрахманович**
главный специалист Таможенного
поста "Калжат"
(01.01.2010-30.01.2024)

Ардагерлермен кездесу сәттерінен

Қазақстандағы салық және кеден қызметінің ардагерлері – елдің экономикалық мүддесін қорғауға өз өмірін арнаған азаматтар.

Олардың еңбегі тәуелсіз Қазақстанның қаржы жүйесінің қалыптасуы мен дамуына айтарлықтай үлес қосты. Олардың арқасында мемлекеттік бюджет тұрақты кіріс көздеріне ие болып, ел экономикасы дұрыс бағытта дамыды.

Тәуелсіздік алғаннан кейін Қазақстан үшін жаңа салық және кеден механизмдерін құру қажет болды. Ардагерлер салық салу және сыртқы экономикалық қызметті бақылау жүйесін құрудың басында тұрды. Олар экономиканың нарықтық жүйеге көшіп жатқан күрделі кезеңінде жұмыс істеді. Сол қиын кезеңдерде олардың тәжірибесі, білімі және адалдығы бүгінгі таңда да тиімді жұмыс істеп тұрған салық және кеден жүйесін қалыптастыруға көмектесті.

Ардагерлеріміздің тәжірибесі мен білімі болашақ мамандарды оқытуда және елдің қаржы жүйесін одан әрі дамытуда маңызды рөл атқарады.

ДЕПАРТАМЕНТ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІНІҢ ЖЕТІСТІКТЕРІ МЕН ЖҰМЫС СӘТТЕРІ

БІЗДІҢ МАҚТАНЫШТАРЫМЫЗ

Құрманғалиев Жансерік Алпысбайұлы

*«Еуразиялық Экономикалық Одақ шеңберіндегі
үздік қызметкер» номинациясымен
марапатталды.*

Қалибекова Шұғыла Райымбекқызы

*«Алымдар мен төлемдердің үздік әкімшісі»
номинациясымен марапатталды.*

Алматы облысы Әкімінің Құрмет грамотасы

Олжас Болатұлы Найманбаев
Қанат Қадырұлы Қадыров
Нұрлан Нұрғалиұлы Тортаев
Руслан Мұхамеджанұлы Сабырақын
Махирам Молотжанқызы Хамердинова
Мөлдір Қанатқызы Ахетова

"Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігінің Мемлекеттік кірістер комитетіне 10 жыл" атты төсбелгісі

Раушан Туленовна Серикбаева
Тамара Валентиновна Сим

Айгуль Тулегенова Кадирсеитова

Бибигуль Рысбаевна Туганбаева

Игорь Иннокентьевич Ли

Гульсара Бейсеновна Алдашева

Венера Кожакановна Койлыбаева

Мейрамкуль Колхозовна Сейтказиева
Светлана Владимировна Кравчук
Сапарқұл Қамзабекқызы Әріпбек
Құрманғазы Шопатайұлы Қилыбай
Нурсултан Байжуманович Шоқпаров

Алматы облысы бойынша Мемлекеттік кірістер Департаменті басшысының Құрмет грамотасы

Сауле Балгереевна Батаева

Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері Агентігінің Алматы облысы бойынша департаментінің Грамотасы

Абзал Асқарұлы Кенжебай

Еламан Серікұлы Ағалиев
Гаухар Ерланқызы Садырова

Думан Сегізбайұлы Жакан

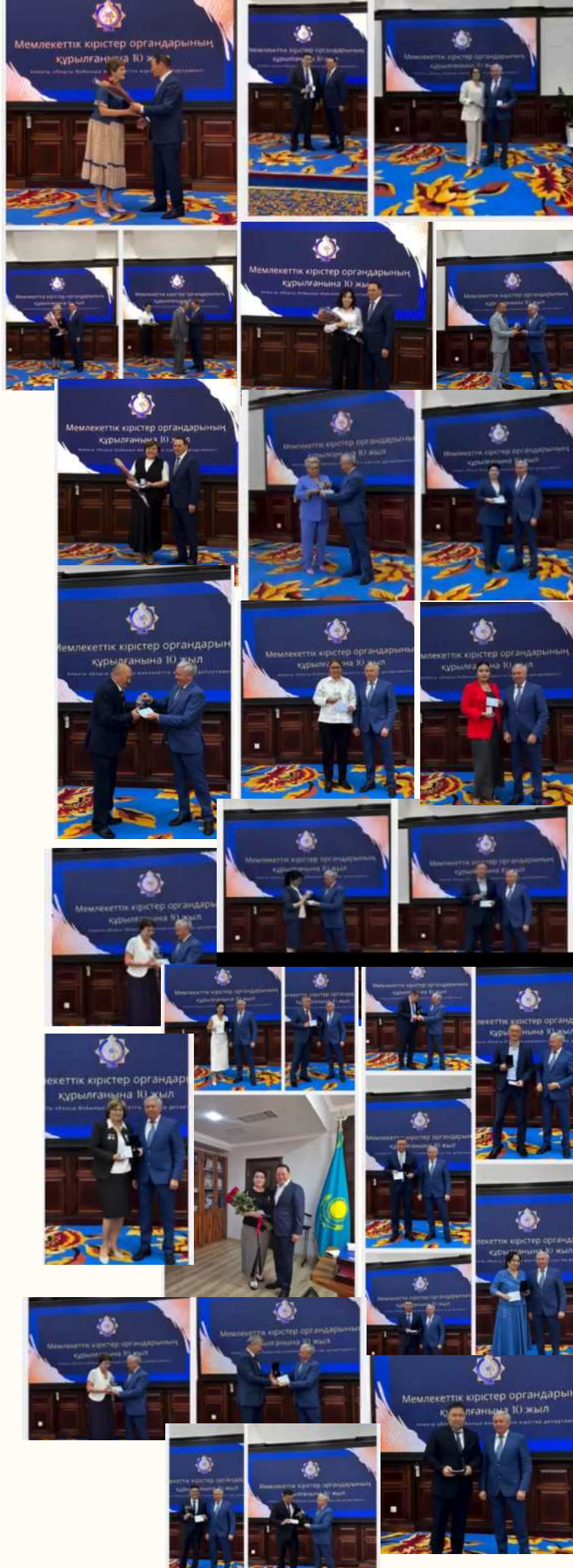
Алматы облысы бойынша Мемлекеттік кірістер Департаменті басшысының Құрмет грамотасы

Серик Тулепбергенович Кульмаханов
Максат Жумабекович Болатбаев;
Меруерт Канатовна Дарменбекова
Ернар Маратович Есдаулетов
Самал Касымовна Кизашбаева
Бауыржан Бақытұлы Мұхамеди
Олжас Сержанұлы Төлеу
Бейбарыс Ганиұлы Торехан
Сауле Сералиевна Гадаева
Гульнар Мырзахановна Дарменбекова
Таукен Темірбекович Ошакбаев
Руслан Камалович Вәжитов
Серик Даулетович Белесбаев
Серик Токтарович Ақишев

Гульвира Шаймушреповна Сартова
Нурлан Тыныштықбаевич Калилаев
Женис Джанабаевич Телемисов
Олжас Асангелдіұлы Отар
Бауржан Момышұлы Нұрғидыр
Мадина Едіковна Аубакирова

Баймухамед Касымбекович Хаметов

Берік Бауыржанович Койшибаев

Мемлекеттік кірістер органдарының құрылғана 10 жыл толуына орай Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің «Мемлекеттік кірістер органдарының Үздігі» төсбелгісі

Шалкар Онгарбаевич Сметов
Айбол Алмуханбетович Кибираев
Жанар Жаскайратовна Муханова
Сандугаш Тулегеновна Койшибаева
Азат Рашитович Есмагамбетов
Алмагуль Алмабековна Алмабек
Гульнар Амантаевна Алтынбекова
Айгерім Сағынтайқызы Алмабай
Шахизат Санановна Жайлаубаева
Дарига Сейткаримовна Ахаева
Нариман Тельманович Авақриев
Бейбит Нургалиевич Иманбаев
Гульнара Маликовна Абдыкулова
Лаура Сатыбалдиевна Узбекова
Копжасар Даулеткелдиевич Султанбеков
Жанна Баймухаметовна Данаева
Аянкуль Бактылыкызы Тулеулиева
Руслан Мейрхатович Ахметжанов
Сакен Нариманович Абишев
Аккенже Исламовна Альсейтова
Гани Тореханович Даулетбаев

Шугыла Раимбековна Калибекова
Рауан Ордабайұлы Қожахмет
Жулдуз Бисултановна Сапанова

Гульдерай Орынбековна Сағындықова
Вахидин Итахунович Юсупов
Кемелхан Базарханович Атамкулов
Данияр Кобаевич Атимов
Ляйля Лукербековна Адыбаева
Айсұлу Муратовна Ахметжанова
Назгуль Калыбековна Ахметова
Наталья Сиябиттиновна Берсугурова

Багдатгуль Какимовна Бельгибаева
Маржан Пернебековна Балабекова
Мурат Болатович Букпанов
Болат Кайпанович Джаркымбаев
Руслан Шакенович Жексенов

Айнагуль Нарысовна Жуматаева
Эльмира Ельбаевна Калибаева
Фарида Рахмановна Кумарбекова
Толкын Калимолдаевна Каттебаева
Карлыгаш Алтынбековна Келменбетова
Жансерик Алпысбаевич Курманғалиев
Руслан Каирович Маутбаев
Жазира Сатылкановна Молдахметова
Акбота Сарсеновна Нурахынова
Кулян Кихымовна Омарова
Даулет Сабырович Рахимов
Раушан Маратовна Рахматуллина
Кумис Советбековна Садыкова

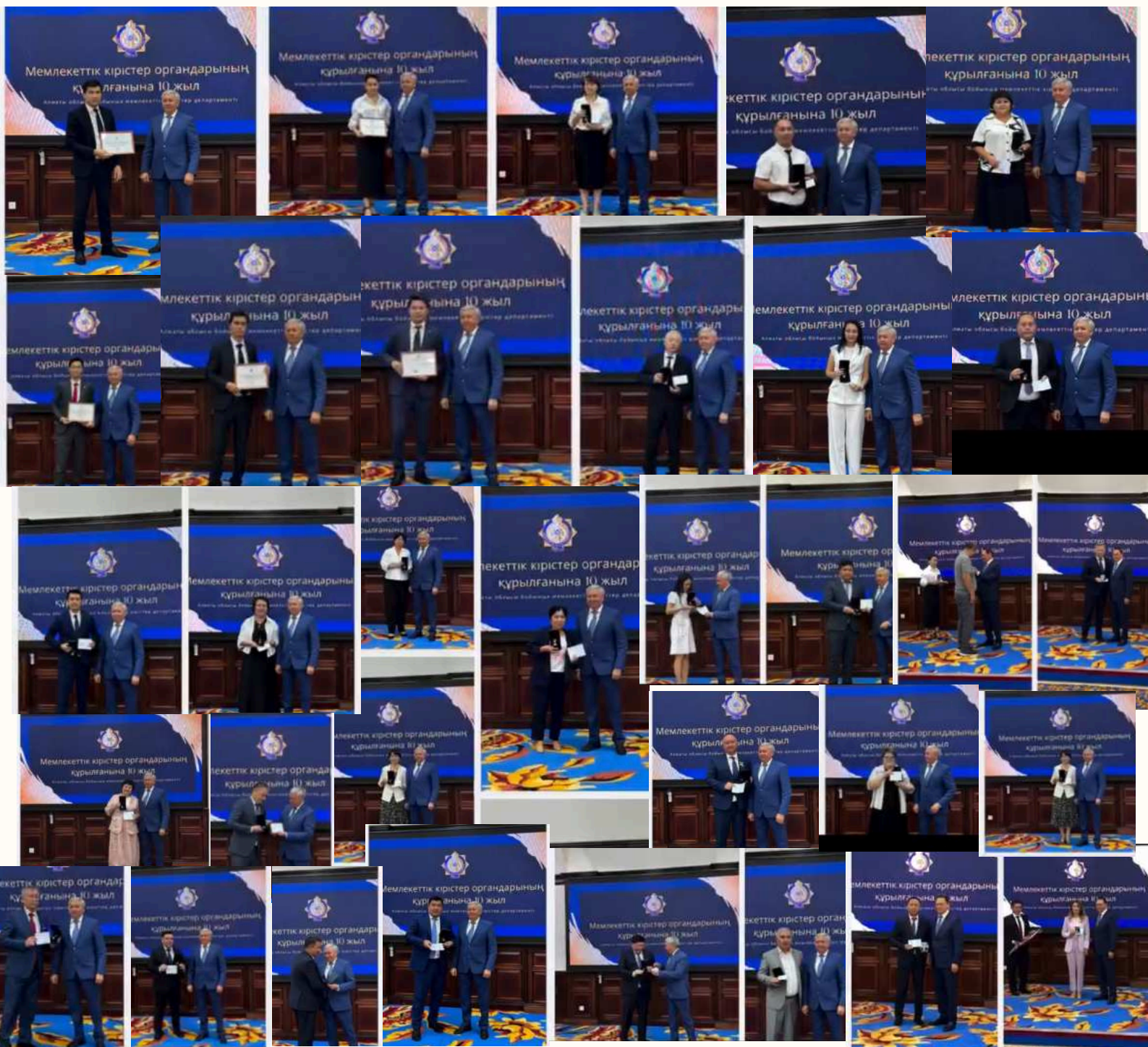

**«Қазақстан Республикасы Мемлекеттік кірістер органдарының құрылғанына 10 жыл»
толуына орай және Мемлекеттік кірістер органдарының дамуына қосқан елеулі үлесі үшін
Алматы облысы бойынша мемлекеттік кірістер Департаментінің келесі қызметкерлері
"Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігінің Мемлекеттік кірістер комитетіне 10 жыл"
атты төсбелгісі**

*Есболат Муратбекович Изембаев
Эльмира Бердибековна Маханова
Гани Айтқулович Малыбаев
Нуртас Нуғайбеқұлы Хасенов
Айзада Арыстановна Сегізбаева*

*Аскар Жылқышинович Кабышев
Ахмет Таубаевич Манкибаев
Болат Дюсембаевич Байшигашев
Асқар Әлханұлы Ақымбек*

*Перизат Серикбаевна Серикбаева
Адлет Шашубаевич Шакенов
Тлеубала Жакишевна Дархамбаева
Игорь Борисович Бекшентаев*

ҚҰРМЕТ ОРДЕНІ ИЕГЕРЛЕРІ

Исаков Кулмуханбет Мирзахметович

Ошакбаев Таукен Темірбекович

Искакбаев Нурлан Шайхиевич

ЕРЕҢ ЕҢБЕГІ ҮШІН ЖӘНЕ ЕҢБЕК АРДАГЕРІ

Калиев Алмат Серикович
медаль "Ерең еңбегі үшін"

Дарменбекова Гульнар Мырзахановна
медаль "Еңбек ардагері"

Гадаева Сауле Сералиевна
медаль "Еңбек ардагері"

Омарова Кулян Кихымовна
медаль "Еңбек ардагері"

ЕРЕКШЕ БЕЛГІ ИЕЛЕРІ

Умирзаков Улан Ерденович

Ескентаев Берик Сагынбаевич

Сабденов Бахытжан Есбатырулы

Калилаев Нурлан Тыныштыкбаевич

Отар Олжас Асангелдіұлы

Белесбаев Серик Давлетович

Түлеуліева Аянқұл Бактылықызы

Құжаев Алмас Мұхамбетазиевич

Медетов Асылбек Муратович

Даулетбаев Гани Тореханович

Сартова Гульвира Шаймушреповна

Джарқымбаев Болат Қайпанович

ЕРЕКШЕ БЕЛГІ ИЕЛЕРІ

Ақжолтаева Аида Камшаровна

Байшигашев Болат Дюсембаевич

Малымбаев Гани Айтқұлович

Данаева Жанна Баймұхаметовна

Валь Галина Павловна

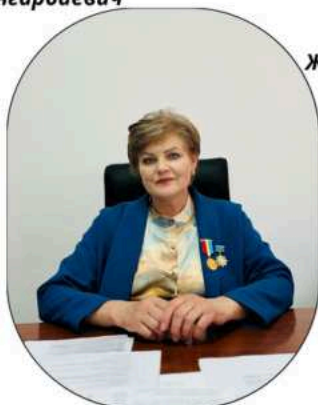
Сметов Шалқар Онғарбаевич

Жолдыбек Айгүл Жолдыбекқызы

Сеитов Анарбек Асибаевич

Кравчук Светлана Владимировна

Исабаев Ермек Сабитович

ЕРЕКШЕ БЕЛГІ ИЕЛЕРІ

Ахметжанов Руслан Мейрхатович

Алдибекова Салтанат Жумахановна

Телемисов Женис Джанабаевич

Келменбетова Карлыгаш Алтынбековна

Важитов Руслан Камалович

Сапанова Жулдуз Бисултановна

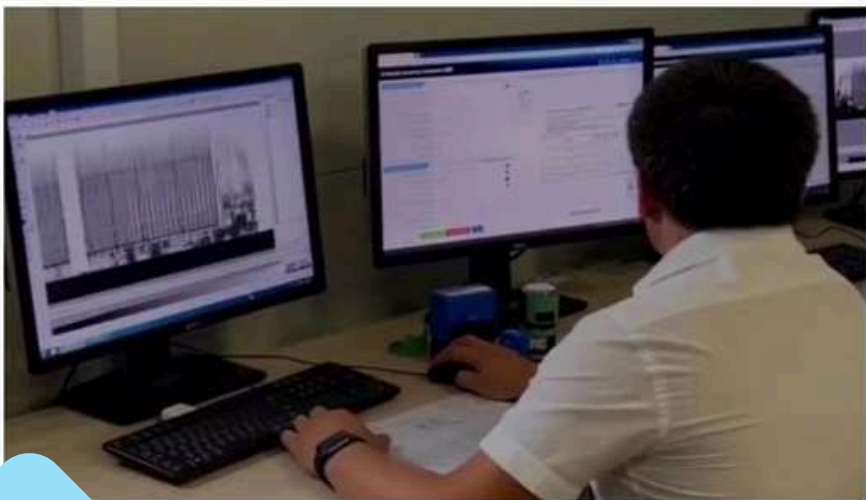

Алматы облысы бойынша Мемлекеттік кірістер департаментіне Мемлекеттік кірістер комитетінің құрылғанына 9 жыл толуына орай, ҚР ҚМ МКК аумақтық мемлекеттік кірістер органдары арасында өткізілген конкурстың қорытындысы бойынша, 2022 жылғы жұмыс нәтижелері бойынша жоғары көрсеткіштерге қол жеткізгені үшін «Үздік аудит» номинациясы бойынша 1 орын берілді.

ҚР Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің Алматы облысы бойынша департаменті өткізген «Мемлекеттік қызмет: ашықтық, әділеттілік, заңдылық» форумы барысында 2022 жылдың қорытындысы бойынша үздік мемлекеттік қызметшілер анықталып, оларға «Үздік» мүсіндері табысталды.

Алматы облысы бойынша Мемлекеттік кірістер департаментінің ТЖБ персоналмен жұмыс бөлімінің бас маманы Салтанат Жұмаханқызы Алдибековаға «Үздік кадр қызметкері» номинациясы бойынша мүсін табысталды.

Алматы облысы бойынша Мемлекеттік кірістер департаментіне Мемлекеттік кірістер комитетінің құрылғанына 9 жыл толуына орай, ҚР ҚМ МКК аумақтық мемлекеттік кірістер органдары арасында өткізілген конкурстың қорытындысы бойынша, 2022 жылғы жұмыс нәтижелері бойынша жоғары көрсеткіштерге қол жеткізгені үшін «Үздік бекет**» номинациясы бойынша 1 орын берілді.**

Мемлекеттік кірістер органдарының құрылғанына 10 жыл толуына орай ұйымдастырылған тимбилдинг

Ұлттың болашағы оның тәрбиелеп отырған жас ұрпағының білімділігі мен парасатына тікелей байланысты. Қазіргі заманның жастары – елдің ертеңі, қоғамның қозғаушы күші, жаңа технологиялар мен білімнің иелері.

«Ел боламын десең, бесігіңді түзе»

М. Әуезов

Департамент қызметкерлері спорттық іс-шараларға белсене қатысады.

Наурыз мерекесі департамент қабырғасында

«Мемлекеттік кірістер органдарының 10 жылдық аллеясы» экологиялық акциясы

ІЛЕ АУДАНЫ БОЙЫНША МЕМЛЕКЕТТІК КІРІСТЕР БАСҚАРМАСЫ

**АЙБОЛ АЛМУХАНБЕТҰЛЫ
КИБИРАЕВ
БАСШЫ**

Іле ауданы бойынша мемлекеттік кірістер басқармасы Алматы облысы бюджетінің негізгі доноры болып есептеледі.

Іле ауданы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасында 4749 заңды тұлға, 28757 жеке кәсіпкер, 256263 жеке тұлға тіркелген.

Басқарма 2024 жылы 479,7 млрд. теңге көлемінде мемлекеттік бюджетке түсімдерді жоспарлы 497,0 млрд. теңге көлемінде қамтамасыз етті, орындау пайызы 96,5% -ға немесе 17,3 млрд. теңгеге орындалмау өткен жылмен салыстырғанда өсу қарқыны (450,0 млрд. теңге) 106,6% -ды құрады немесе түсімдердің 29,6 млрд. теңге сомасына ұлғаюы. Салықтық түсімдер бойынша жоспарланған 493,9 млрд. теңге кезінде 475,8 млрд. теңге көлемінде түсімдер қамтамасыз етілді, 96,3% -ға орындалды немесе 18,0 млрд. теңгеге орындалмады, өткен жылмен салыстырғанда өсу қарқыны (445,6 млрд. теңге) 106,8% -ды құрады немесе түсімдердің 30,2 млрд. теңге сомасына ұлғаюы.

Республикалық бюджет бойынша жоспарланған 213,5 млрд. теңге сомасында 198,4 млрд. теңге сомасында түсімдер қамтамасыз етілді, 15,1 млрд. теңге орындалмау немесе жоспар 92,9% -ға орындалды, өткен жылмен салыстырғанда өсу қарқыны (215,3 млрд. теңге) 92,1% -ды құрады немесе түсімдер 16,9 млрд. теңге сомасында төмендеді. Оның ішінде, салық түсімдері (кеденсіз) жоспарланған 155,4 млрд. теңгеге 143,3 млрд. теңге сомасына түсімдер қамтамасыз етілді, жоспар 92,2% -ға орындалды немесе 12,0 млрд. теңгеге орындалмады, өткен жылмен салыстырғанда өсу қарқыны (171,9 млрд. теңге) 83,4% -ды құрады немесе түсімдер 28,5 млрд. теңге сомасына төмендеді.

Жергілікті бюджет бойынша жоспарлы 283,4 млрд. теңге сомасында 281,2 млрд. теңге сомасында түсімдер қамтамасыз етілді, орындалу пайызы 99,2% немесе 2,2 млн. теңгеге орындалмау, алайда өткен жылмен салыстырғанда өсу қарқыны (234,7 млрд. теңге) 119,8% -ды құрады немесе түсімнің 46,5 млрд. теңгеге өсуі.

2024 жылға арналған камералдық бақылау бөлігінде республикалық бюджетке түсімдер бойынша жоспар 3 900 млн. теңге сомасында жеткізілді, бұл ретте нақты түсімдер 3 945,2 млн. теңгені құрады, орындалу пайызы 101,2% немесе 45,2 млн. теңгеге өсті.

2024 жылдың қазан айынан бастап Басқарманы 04.04.1982 жылы туған Айбол Алмуханбетұлы Кибираев басқарады, еңбек жолын Алматы облысы Балқаш ауданының жетекші маманы болып бастады. 2011 жылдан бастап салық жүйесінде жұмыс істейді.

Басқармада 38 қызметкер жұмыс істейді, олардың 40 жастан жоғары - 30 жылдан астам «Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігіне 10 жыл» төсбелгісімен марапатталған өндірістік емес төлемдер мен жеке кәсіпкерлерді әкімшілендіру бөлімінің бас маманы Валь Галина Павловна - заңды тұлғаларды әкімшілендіру бөлімінің бас мамандары - Шалапанова Салтанат Сайлаубайқызы және Нұрбекова Мира Ахмуханбетқызы, есепке алу, талдау және ақпараттық технологиялар бөлімінің басшысы - «Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 20 жылдығы» мерекелік медалімен марапатталған Жұманова Нұргүл Жақсылыққызы, 25 жастан асқан - құқықтық және ұйымдастыру жұмысы бөлімінің басшысы Әбдірахманова Ақмарал Әнуарқызы, мемлекеттік кірістер органдарының құрылғанына 10 жыл толуына арналған мерекелік медальмен марапатталды. Басқармада жас мамандар да жұмыс істейді, оларға тәжірибелі қызметкерлер тәлімгерлік көрсетеді, оларға патриотизм, қоғамға қызмет етуге және оның мемлекеттік қызметке деген сенімін нығайтуға ұмтылады.

ҚОНАЕВ ҚАЛАСЫ БОЙЫНША МЕМЛЕКЕТТІК КІРІСТЕР БАСҚАРМАСЫ

Қонаев қаласы бойынша мемлекеттік кірістер басқармасы Алматы облысы бюджетінің ірі көзі болып саналады.

Қонаев қаласы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасында 1756 заңды тұлға, 5994 жеке кәсіпкер тіркелген. Басқарма 2024 жылға жоспарланған 148 472 млн. теңгенің орнына 142 011 млн. теңге көлемінде мемлекеттік бюджетке түсімдерді қамтамасыз етті, бұл жоспардың 95,6% -ын құрады.

Республикалық бюджет бойынша 88 267 млрд. теңге сомасында түсімдер қамтамасыз етілді, жоспар бойынша 95 156 млн. теңге, бұл жоспардың 92,8% -ын құрады.

Жергілікті бюджет бойынша 53 316 млн. теңге сомасында түсімдер қамтамасыз етілді, бұл жоспардың 100,8% -ын құрады.

САЙЛЫБАЕВ БІЛІМ БАҚЫТҰЛЫ
БАСШЫ

2025 жылдың 4 ақпанынан бастап Сайлыбаев Білім Бақытұлы Қонаев қаласы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасының басшысы болып табылады. Еңбек жолын 15.10.2007 жылдан бастап Алматы қаласы Салық комитетінің іс қағаздарын жүргізуші қызметінен бастаған. Мемлекеттік кірістер органдарындағы жалпы өтілі 12 жылды құрайды.

Басқармада 18 қызметкер жұмыс істейді, оның ішінде 20 жылдан астам - салық төлеушілермен жұмыс жөніндегі басшы Абдыкулова Гүлнара Мәлікқызы Салық қызметінің үздігі медалімен марапатталған. 15 жылдан астам уақыт - өндірістік емес төлемдер бөлімінің басшысы Игорь Борисович Бекшентаев, 30 жыл салық қызметінің мерейтойлық медалімен марапатталған.

Басқармада мемлекеттік кірістер органының тәжірибелі қызметкерлері тәлімгерлері болып табылатын жас мамандар да жұмыс істейді, олар бейімделуге көмектеседі, сондай-ақ салық төлеушілерге бағдарлану, патриотизм сияқты қасиеттерді сіңіреді.

ҚАРАСАЙ АУДАНЫ БОЙЫНША МЕМЛЕКЕТТІК КІРІСТЕР БАСҚАРМАСЫ

САЛЫҚ ОРГАНЫНЫҢ САРА ЖОЛЫ

**ЖОЛДЫБЕК АЙГҮЛ
ЖОЛДЫБЕКҚЫЗЫ
БАСШЫ**

Қазақстан тәуелсіздігіне ие болғаннан кейін өзіміздің салық органдарын құру қажеттілігінен туды. Қазақ ССР Президентінің 1991 жылғы 9 шілдедегі № 380 Мемлекеттік салық қызметін құру туралы Жарлығымен Бас Мемлекеттік салық инспекциясы және облыстар, аудандар және қалалар бойынша мемлекеттік салық инспекцияларынан тұратын Қазақ ССР мемлекеттік салық қызметі құрылды.

Экономиканың жетекші салаларының бірі салық жүйесі де көптеген жаңару мен жаңғыру кезеңдерін бастан кешірді.

Органдар жұмысына заман талабына өзгерістер енгізіліп заңнамалық базасы жетілдірілді. Соның нәтижесінде бүгінгі күні кіріс органдары жемісті еңбек етуде.

Қарасай ауданының бюджет кірісі облыс бюджетіндегі түсімнің 14 пайызын құрап отыр. Өткен жылдар ішінде осы басқармада Молдашев Бекболат Шораманұлы, Дюсембаев Қали Мұқашұлы, Белесбаев Серік Даулетович, Нұрғазиев Сағдат Шатанович, Кармандаев Кайрат Сулейменович, Дилдаев Рахимжан Мырзаханович, Сауданбеков Айдын Турганбекович сынды өз саласының білгірлері жетекшілік етіп, салық басқармасын жаңа белестерге көтеріп отырды. Қазіргі күнде Айгүл Жолдыбекқызы Жолдыбек ұжымды ортақ мақсатқа жұмылдырып келеді.

Жалпы Қарасай ауданы- Алматы облысындағы іргелі өңірлердің бірі. Мұнда ауданның ғана емес, облыстың, тіпті тұтас еліміздің экономикасын ілгерілетуге атсалысып келе жатқан ірі салық төлеуші кәсіпорындар шоғырланған.

Шағын және бизнес субъектілеріне көрсетілетін мемлекеттік қолдаулардың арқасында бизнес пен айналысушылар саны артып, олардан мемлекетке түсетін салық салық көлемі де жылдан жылға ұлғайып келеді. Осындай жүйелі істердің нәтижесінде 2024 жылы бюджет кірісі 104,3 млрд теңгеге жетті, әлі де жетеріміз биік.

Өткен жылдарға қарағанда астам уақыт ішінде Қарасай ауданы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасы сан жағынан да, сапа жағынан да өсіп отыр. Алғашқысында құрамында 18 адаммен жұмыс бастаған басқармада бүгінгі күні 46 жоғары білімді маман 8 бөлімде салық төлеуші ретінде тіркелген 380610 салық төлеушіге қызметтерін көрсетуде.

Бюджетке түсетін салықтар мен түсімдердің белгіленген болжамға сәйкес тұрақты түсімі қамтамасыз етілуде.

Тек қана кейінгі 20 жылдың өзінде бюджетке түсім көлемі 7 есеге өсті, 2010 жылы бюджетке 11 млрд теңге түссе, 2024 жылғы 12 айдағы түсім 104,3 млрд теңге.

Салық төлеушілерге электронды түрде қызмет көрсету сапасын арттыру мақсатында басқармамыздың 8 терминал орналастырылып, мемлекеттік қызмет көрсетушілер саны 9 жетті. Күнделіктіе- Salyk Azamat, e -Salyk Business жобаларын дұрыс пайдалану жолдарын ақпарат құралдары арқылы, жауапты органдармен бірлесіп жүргізіп отырған семинар - түсіндіру жұмыстарымыздың нәтижесінде мемлекеттік қызмет көрсетудің сапасы да саны да өткен кезеңдермен салыстырғанда көш ілгері шықты деуге болады.

2024 жылдың 12 айында 273733 салық төлеушіге мемлекеттік қызмет көрсетілсе соның 266 250, немесе 97,2 пайызы электронды түрдегі көрсетілген қызмет.

2025 салық жылы, жаңа реформалар- жаңа өзгерістердің бастауы болмақ, жаңа экономикалық саясатқа сай жұмыстар жасау, міндетті тапсырмаларды орындау болып табылады.

ЕҢБЕКШІҚАЗАҚ АУДАНЫ БОЙЫНША МЕМЛЕКЕТТІК КІРІСТЕР БАСҚАРМАСЫ

Еңбекшіқазақ ауданы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасына Кабышев Аскар Жылқышынович басшылық етеді. Аскар Жылқышынович 1964 жылы Аягөз ауданында, Знаменка ауылында дүниеге келген. Салық саласында 1990 жылдан бастап жұмыс жасап келеді, яғни еңбек жолын салық инспекторы болып бастап, ұзақ жылдар осы салада маман, бас маман, бөлім басшысы, басшының орынбасары, басшы қызметтерін атқарды. 2021 жылдың 19 шілдеден бүгінгі күнге дейін Еңбекшіқазақ ауданы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасының басшысы болып қызмет етіп келеді. Еңбекшіқазақ ауданы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасы 2024 жылға салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер 43 715 180,0 мың теңге құрады, түскені 43 019 611,0 мың теңге, орындалуы 98,4 %, берілген болжаммен салыстырғанда (-695 569,0) мың теңгеге кем түсті. Өткен жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда өсу қарқыны 110,5% - ды құрады немесе түсімдер 4 079 097,2 мың теңге сомасына ұлғайды.

**КАБЫШЕВ АСКАР
ЖЫЛҚЫШИНОВИЧ
БАСШЫ**

Салық түсімі бойынша, салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер 40 699 529,0 мың теңге құрады, түскені 41 454 899,9 мың теңге, орындалуы 101,9 %, берілген болжаммен салыстырғанда 755 370,9 мың теңге сомасына ұлғайды. Өткен жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда өсу қарқыны 109,7% - ды құрады немесе түсімдер 3 660 077,4 мың теңге сомасына ұлғайды.

Оның ішінде, Республикалық бюджеттің болжамы 15 979 716,0 мың теңге, түскені 16 190 384,0 мың теңге, орындалуы 101,3 % , ауытқуы 210 668,0 мың теңге. Өткен жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда өсу қарқыны 92,2 % - ды құрады немесе түсімдер (-1 374 707,4) мың теңге сомасына кем түсті.

Салық түсімі бойынша, Республикалық бюджеттің болжамы 15 825 337,0 мың теңге, түскені 15 865 382,4 мың теңге, орындалуы 100,3 % , ауытқуы 40 045,4 мың теңге. Өткен жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда өсу қарқыны 91,3 % - ды құрады немесе түсімдер (-1 506 139,3) мың теңге сомасына кем түсті.

Жергілікті бюджеттің болжамы 27 735 464,0 мың теңге, түскені 26 829 227,0 млн. теңге, орындалуы 96,7 % , немесе ауытқуы - (- 906 237,0) мың теңге. Өткен жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда өсу қарқыны 125,5 % - ды құрады немесе түсімдер 5 453 804,6 мың теңге сомасына ұлғайды. Салық түсімі бойынша, жергілікті бюджеттің болжамы 24 874 192,0 мың теңге, түскені 25 589 517,5 млн. теңге, орындалуы 102,9%, немесе ауытқуы - 715 325,5 мың теңге. Өткен жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда өсу қарқыны 125,3 % - ды құрады немесе түсімдер 5 166 216,7 мың теңге сомасына ұлғайды.

Жыл сайын электронды көрсетілетін мемлекеттік қызмет саны артып, қағаз түріндегі қабылданатын өтініштердің саны азайып келеді.

Еңбекшіқазақ ауданы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасы 7 бөлімнен құралған – Салық төлеушілермен жұмыс бөлімі, Есепке алу, талдау және ақпараттық технологиялар бөлімі, Заңды тұлғаларды әкімшілендіру бөлімі, Өндірістік емес төлемдерді және дара кәсіпкерлерді әкімшілендіру бөлімі, Жанама салықтарды әкімшілендіру бөлімі, Берешекпен жұмыс бөлімі, Құқықтық және ұйымдастыру жұмыс бөлімі. Атап айтқанда, 1 басқарма басшысы, 2 басшының орынбасары, 7 бөлім басшысы, 37 маман, 1 іс жүргізуші, 1 мұрағатшы және 1 комендант жұмыс жасайды.

ЖАМБЫЛ АУДАНЫ БОЙЫНША МЕМЛЕКЕТТІК КІРІСТЕР БАСҚАРМАСЫ

**БАЙШИГАШЕВ БОЛАТ
ДЮСЕМБАЕВИЧ
БАСШЫ**

Жамбыл ауданы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасы 4 бөлімнен құралған- Ұйымдастыру-құқықтық жұмысы және өндіріп алу бөлімі. Салық төлеушілермен жұмыс бөлімі. Камералдық бақылау бөлімі. Өндірістік емес төлемдер бөлімі. Басқарманың штаттық құрамы 25 мемлекеттік қызметкерлерден тұрады. Атап айтқанда, 1 басқарма басшысы, 1 басшы орынбасары, 4 бөлім басшысы, 17 бас маман, 2 жетекші маман. Келісім шарт негізінде 1 іс жүргізуші, 1 мұрағатшы, 1 комендант жұмыс жасайды. Басқарма қызметкерлері Алматы облысы Жамбыл ауданы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасының меншік құқығындағы екі қабатты ғимараттың 1140 шаршы метр аумағында орналасып, қызмет атқарады. Жұмыс бөлмелері жиһазбен толықтай жабдықталған. Алматы облысы Жамбыл ауданы бойынша мемлекеттік кірістер басқармасы бойынша 2024 жылға мемлекеттік бюджет жоспары 26 214,9 млн. теңге, бюджетке нақты түскені 26 733,8 млн. теңгені құрап болжам 102% орындалды немесе 518,9 млн. теңге артық түсті.

Республикалық бюджет бойынша жоспар 9 994,9 млн.теңге, нақты түскені 10 364,1 млн.теңге, жоспар 103,7 % орындалды немесе 369,2 млн.теңгеге артық түсті. Мемлекеттік бюджет бойынша жоспар 16 219,9 млн.теңге , нақты бюджетке түскені 16 369,7 млн.теңге, жоспар 100,9% орындалды немесе 149,7 млн. теңге артығымен түсті.

2024 жылы салықтың өсу қарқыны 149,2% құрады немесе 2023 жылмен салыстырғанда 8 817,1 млн.теңге артығымен түсті, оның ішінде республикалық бюджет бойынша өсу қарқыны – 172,9 %, жергілікті бюджет бойынша – 137,3%.

2025 жылдың 2 айына мемлекеттік бюджет бойынша жоспар 4 638,8 млн.теңге, бюджетке нақты түскені 6 363,8 млн.теңге, жоспар 137,2%, немесе 1 725,0 млн.теңге артығымен түсті, оның ішінде республикалық бюджет бойынша жоспар 138,9%, жергілікті бюджет 135% орындалды.

2024 жылдың 2 айымен салыстырғанда түсімнің өсу қарқыны 137% құрайды немесе бюджетке 1 035,2 млн.теңге артығымен түсті..

Кірістер басқармасына Байшигашев Болат Дюсембаевич басшылық етеді. Болат Дюсембаевич еңбек жолын 1998 жылы Қаскелең ауданы бойынша салық бөлімінің салық инспекторы міндетін атқарушы қызметінен бастап, осы аталған салық комитетінің жеке тұлғалармен жұмыс секторының салық төлеушілермен жұмыс бөлімінің салық инспекторы, аға салық инспекторы, басқада бөлімдерде жетекші маман, бас маман қызметтерін, 2004 – 2010 жылдары аралығында Қарасай ауданы бойынша салық комитетінің тіркелмеген салық төлеушілерді анықтау бөлімінің (жедел топ) басшысы, Ақциздер әкімшілігін жүргізу бөлімінің басшысы қызметтерін, 2010-2019 жылдары аралығында Алматы облысы Кербұлақауданы бойынша салық басқармасының басшысы, 2019 жылдың қараша айынан бастап бүгінгі күні Алматы облысы Жамбыл ауданы бойынша мемлекеттік кірістер басқармасының басшысы болып қызмет етіп келеді.

БАЛҚАШ АУДАНЫ БОЙЫНША МЕМЛЕКЕТТІК КІРІСТЕР БАСҚАРМАСЫ

**ЖАНИБЕКОВ ЕРМЕК
СЕРИКБАЕВИЧ
БАСШЫ**

Балқаш ауданы бойынша мемлекеттік кірістер басқармасының штат бірлігінде 12 адам қарастырылған, бүгінгі күнге іс жүзінде – 12 адам қызмет атқаруда.

Жалпы Балқаш ауданының аумағы – 37,4 мың км, осы аумақта орналасқан халықтың саны – 30747 адамды құрайды. Ауылдық округтер саны – 15. Салық төлеушілер ретінде тіркелген заңды тұлғалардың саны – 408, оның ішінде: шағын кәсіпкерлік субъектілерінің саны – 275, филиалдар (құрылымдық бөлімшелер) саны – 41, ал, дара кәсіпкерлердің саны – 2299, шаруа фермер қожалықтарының саны – 811. Мемлекеттік кірістер басқармасы 01.01.2025 жылға нақтыланған мемлекеттік бюджет бойынша жоспар 10 879 217,0 мың теңге болса ол 11 478 443,3 мың теңгеге орындалып 105,5 пайызды құрады. Былтырғы жылмен салыстырғанда өсу деңгейі 269,9 пайыз немесе 7 226 009,4 мың теңгеге артығымен орындалды.

Республикалық бюджеттің жоспары 8 738 929,0 мың теңге болса ол 9 380 872,4 мың теңгеге орындалып 107,3 пайызды құрады. Былтырғы жылмен салыстырғанда өсу деңгейі 426,3 пайыз немесе 7 180 404,4 мың теңгеге артығымен түсіп отыр.

Жергілікті бюджеттің жоспары 2 140 288,0 мың теңге болса ол 2 097 570,9 мың теңгеге орындалып 98,0 пайызды құрады, -42 717,1 мың теңге кем түсті. Былтырғы жылмен салыстырғанда өсу деңгейі 102,2 пайыз немесе 45 605,0 мың теңге артығымен түсті.

Артық төлемдер бойынша 01.01.2024 жылға артық төлемдер сомасы 1 601,8 млн теңге болса ол 01.01.2025 жылға 1 536,8 млн теңгеге дейін кемітілді немесе 95,9 пайызды құрады.

Жергілікті бюджет бойынша артық төлемдер 01.01.2024 жылға 505,6 млн теңге болса ол 406,4 млн теңгеге дейін кемітілді немесе 80,4 пайызды құрады.

01.01.2024 жылға 22 909,0 мың теңге болса, 01.01.2025 жылға 18 285,0 мың теңгеге кеміді, жыл басымен салыстырғанда -20,0 пайызға немесе -4 624,0 мың теңгеге кеміді.

КЕГЕН АУДАНЫ БОЙЫНША МЕМЛЕКЕТТІК КІРІСТЕР БАСҚАРМАСЫ

**ИГЕМБАЕВ ЕСБОЛАТ
МУРАТБЕКОВИЧ
БАСШЫ**

Кеген ауданы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасы 3 бөлімнен құралған- Салық төлеушілермен жұмыс бөлімі, Салықтық әкімшілендіру және өндіріп алу бөлімі, «Кеген» өткізу пунктiнiң ұйымдастыру бөлімі, Басқарманың штаттық құрылымы 11 мемлекеттік қызметкерлерден тұрады. Атап айтқанда 1 басқарма басшысы, 3 бөлім басшысы, 6 бас маман, 3 жетекші маман. Келісім шарт негізінде 1 іс жүргізуші, 1 мұрағатшы, және 1 комендант жұмыс жасайды. Басқарма қызметкерлері Алматы облысы бойынша мемлекеттік кірістер департаментінің меншік құқығындағы екі қабат ғимараттың 282,2 шаршы метр аумағында орналасып қызмет атқарады.

01.01.2025 жылға мемлекеттік бюджет түсімдердің болжамы 8 897,5 млн. теңге, орындалғаны 8 996,5 млн. теңге, болжам 101,1 % орындалды немесе 99,0 млн. теңге болжамнан артық түсті. Былтырғы жылмен салыстырғанда өсу қарқыны 120,4 % теңге немесе 1 524,4 млн. теңге артық түсті. Оның ішінде:

Республикалық бюджет бойынша болжам 6 440,0 млн. теңге, орындалғаны 6 478,0 млн. теңге, болжам 100,6 % орындалды немесе 38,0 млн. теңге болжамнан артық түсті. Былтырғы жылмен салыстырғанда өсу қарқыны 121,6 % теңге немесе 1 151,4 млн. теңге артық түсті.

Жергілікті бюджет бойынша болжам 2 457,5 млн. теңге, орындалғаны 2 518,5 млн. теңге, болжам 102,5 % орындалды немесе 61,0 млн. теңге болжамнан артық түсті. Былтырғы жылмен салыстырғанда өсу қарқыны 117,4 % теңге немесе 373,0 млн. теңге артық түсті.

01.01.2025 жылға мемлекеттік бюджет Салықтық түсімдердің болжамы 8 788,0 млн. теңге, орындалғаны 8 874,4 млн. теңге, болжам 101,0 % орындалды немесе 86,4 млн. теңге болжамнан артық түсті. Былтырғы жылмен салыстырғанда өсу қарқыны 119,8 % теңге немесе 1 468,1 млн. теңге артық түсті.

Кеген ауданы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасына Игембаев Есболат Муратбекович басшылық етеді.

Игембаев Есболат Муратбекович 1970 жылы Кеген ауданы Жаланаш ауылында дүниеге келген. Салық саласында 1995 жылдан бастап жұмыс жасап келеді, еңбек жолын салық инспекторы болып бастап, ұзақ жылдар осы салада маман, бас маман, бөлім басшысы, басқарма басшысының орынбасары, басқарма басшысы қызметтерін атқарды. 2018 жылдың 9 қыркүйегінен бастан осы уақытқа дейін Кеген ауданы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасының басшысы болып қызмет етіп келеді.

ҰЙҒЫР АУДАНЫ БОЙЫНША МЕМЛЕКЕТТІК КІРІСТЕР БАСҚАРМАСЫ

ЕНБЕК НӘТИЖЕСІ - КАЗЫНАНЫ ТОЛТЫРУ

Ұйғыр ауданы бойынша мемлекеттік кірістер басқармасы қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз етуге және өңірдің дамуын ынталандыруға белсенді қатысып отыр. Қазіргі уақытта кірістер басқармасының тіркеу есебінде 507 заңды тұлға, 3676 жеке кәсіпкер және 61 510 жеке тұлға бар. Мемлекеттік кірістер басқармасы ауданның бюджет шығынын толық өтеуге талпынуда. 2024 ауданның шығыны 10 млрд теңгенің көлемінде болса, 2023 жылмен салыстырғанда 2024 жылы мемлекетке 3 млрд-қа жуық ақша артық түсуін қамтамасыз етті. Ұйғыр ауданы бойынша мемлекеттік кірістер басқармасы 2024 жылға берілген болжамды, яғни 8 млрд 37 млн 043 мың теңгені 102,8 пайызға орындап, бюджетке 8 млрд 267 млн 621 мың теңге жинады, 2023 жылмен салыстырғанда өсу қарқыны 2 млрд 795 млн 779 мың теңгені құрады немесе 151,1% орындалды.

**ХАСЕНОВ НҰРТАС
НҰҒАЙБЕКҰЛЫ
БАСШЫ**

Оның ішінде Жергілікті бюджет бойынша берілген болжам 5 млрд 307 млн 941 мың теңге 102,8 пайызға орындалып, бюджетке 5 млрд 459 млн 066 мың теңге жиналды, 2023 жылмен салыстырғанда өсу қарқыны 981,156 млн теңгеге артық. Республикалық бюджет бойынша берілген болжам 2 млрд 729 млн 103 мың теңгені орындап, бюджетке 2 млрд 808 млн 554 мың теңге жиналды, 2023 жылмен салыстырғанда 1 млрд 814 млн 624 мың теңгені құрады немесе 282,6 % орындалды.

Бұл нәтижелер Ұйғыр ауданы бойынша мемлекеттік кірістер басқармасы ұжымының жоғары жауапкершілігі және сапалы жұмысының арқасында жүзеге асты. Басқармада өз мамандығын жетік меңгерген 13 маман жұмыс істейді. Олардың барлығы жоғары оқу орындарын бітіргендер. Жартысынан көбі жас кадрлар. Әр маманның кәсіби өсуіне, біліктілігін арттыруға, өзіне жүктелген жұмыстың тыңғылықты орындалуына баса көңіл бөлінеді. Салық салу заңнамасының мәселелері бойынша тұрақты түрде техникалық оқу, дөңгелек үстелдер өткізіледі. Мемлекеттік қызметшілердің әдептілігін сақтау және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы мәселелерге қатысты ашық есік күндері жүйелі түрде өткізіліп тұрады.

Ұйғыр ауданы бойынша мемлекеттік кірістер басқармасын Хасенов Нуртас Нұғайбекұлы 2022 жылдан бері басқарып келеді. Салық жүйесіндегі жұмыс өтілі 16 жыл. Еңбек жолын 2009 жылы Салық басқармасының бас салық инспекторынан бастаған. Хасенов Нуртас Нұғайбекұлы «Мемлекеттік кірістер органдарының үздігі» атағына ие. Басқармада салықтық әкімшілендіру және өндіру бөлімінің басшысы Авақриев Нариман Тельманович «Мемлекеттік кірістер органының үздігі» төсбелгісімен марапатталған, сонымен қатар мекемеде Билибаева Галима Жанузаковна, Сейсекбаева Надия Байболатовна, Ибуллаева Мухабат Абуловна, Мысақулова Бұлбұл Жұманқызы сияқты әртүрлі марапатқа ие білікті мамандар ел игілігіне қызмет етуде.

АЛАТАУ ҚАЛАСЫ БОЙЫНША МЕМЛЕКЕТТІК КІРІСТЕР БАСҚАРМАСЫ

2024 жылдан бастап Алатау қаласы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасының ұжымын тәжірибелі кәсіпқой Кужаев Алмас Мұхамбетазыұлы басқарады, оның салық жүйесіндегі еңбек өтілі 16 жылды құрайды, ол өзінің еңбек жолын 2008 жылы салық комитетінің инспекторынан бастаған. Мемлекеттік кірістер органдарының үздігі болып табылады. Қазіргі уақытта Алатау қаласы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасы өңірдің қаржылық тұрақтылығын қамтамасыз етуге және дамуын ынталандыруға белсенді қатысуда. Алатау қаласы бойынша мемлекеттік кірістер басқармасының тіркеу есебінде 346 заңды тұлға, 2257 жеке кәсіпкер және 52 мың жеке тұлға тіркелген. Қызмет нәтижесі бойынша 2025 жылдың 3 айында 3 284, 8 млн. теңге түсті.

**КУЖАЕВ АЛМАС
МУХАМБЕТАЗИЕВИЧ
БАСШЫ**

Республикалық бюджеттің болжамы 709,9 млн. теңгеге асыра орындалып, 10% -ға орындалды, жоспар бойынша жылына 500 млн. теңге болса, 1 209,9 млн. теңге түсті. Өсу қарқыны 709,9 млн. теңге сомасына өсіммен 1% -ды құрады. 2025 жылдың басынан бастап ЖБ-ға 2 074,8 млн. теңге түсті. ЖБ-ны қамтамасыз ету болжамы әлі түскен жоқ.

Аталған нәтижелерге Алатау қаласы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасы ұжымының үйлесімді және тиімді жұмысының арқасында қол жеткізілді. Бүгінгі таңда қызметкерлердің саны 9 қызметкерді құрайды, олардың жартысынан астамы - жас кадрлар.

Олардың кәсіби өсуін қалыптастыруға, біліктілігін арттыруға, тапсырылған жұмыс учаскесіне адал қарауға, ұжымда жұмыс істей білуге үлкен көңіл бөлінеді. Қызметкерлер ҚР Мемлекеттік қызмет істері агенттігі жанындағы Мемлекеттік басқару академиясында тағылымдамадан өтеді, ҚР ҚМ МКК Оқу-әдістемелік орталығы ұйымдастырған қызметкерлерді өз жұмыс орындарынан қашықтықтан оқыту көзделген, тұрақты негізде техникалық сабақтар, дөңгелек үстелдер, ҚР мәселелері бойынша Ашық есік күндері өткізіледі ". салық салу, мемлекеттік қызметшілердің этикасын сақтау және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл.

Көптеген мамандар Алматы облысының мемлекеттік қызметшілері арасындағы командалық спартакиадаларға белсенді қатысқаны үшін алғыс хаттармен марапатталды. Осы факторлардың барлығы Алатау қаласы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасының салық төлеушілер үшін қолайлы жағдай жасап, өз қызметкерлерінің жоғары кәсіби деңгейін қамтамасыз ете отырып, өңірдің қаржылық тұрақтылығы мен дамуына тиімді ықпал ететінін көрсетеді.

ТАЛҒАР АУДАНЫ БОЙЫНША МЕМЛЕКЕТТІК КІРІСТЕР БАСҚАРМАСЫ

Салық органдары күрделі міндеттерді шешіп, бюджетті толықтырып, мемлекетіміздің экономикалық әл-ауқаты мен қаржылық қауіпсіздігін қамтамасыз етеді.

Талғар ауданы бойынша мемлекеттік кірістер басқармасының тіркеу есебінде 3 800 заңды тұлға, 15 891 жеке кәсіпкер және 286 579 жеке тұлға бар.

2024 жылғы қызмет нәтижелері бойынша мемлекеттік бюджетке 156 810,2 млн. теңге түсті, яғни өткен жылмен салыстырғанда 36 824,7 млн. теңгеге артты.

Республикалық бюджетке 101 088,2 млн. теңге түсті, өткен жылмен салыстырғанда 13 510,5 млн. теңгеге артты.

Жергілікті бюджетке 55 722,0 млн. теңге түсті, өткен жылмен салыстырғанда 23 314,2 млн. теңгеден артты.

**ЛЕСХАНОВ ЕДГАР
ЛЕСХАНҰЛЫ
БАСШЫ**

Бүгінгі күні басқарманың штат саны 40 адамды құрайды. Бекітілген құрылымға сәйкес 7 бөлім бар: салық төлеушілермен жұмыс бөлімі, заңды тұлғаларды әкімшілендіру бөлімі, жанама салықтарды әкімшілендіру бөлімі, өндірістік емес төлемдерді және дара кәсіпкерлерді әкімшілендіру бөлімі, есепке алу, талдау және ақпараттық технологиялар бөлімі, берешекпен жұмыс бөлімі, құқықтық және ұйымдастыру жұмысы бөлімі.

Аталған кезеңде білікті мамандардың тұтас, топтасқан буыны болып табылатын ұжым өзінің барлық әлеуетін басқарма алдына қойылған міндеттерді орындауға бағыттайды. Бүгінгі таңда басқару ұжымының басым бөлігі – заманауи талаптарға сай келетін жас білікті мамандар. Көптеген қызметкерлер мемлекеттік кірістер органдарында еңбек жолын бастады, өз білімдерін бекітті, салық қызметінде белгілі бір биіктерге жетті. Оларға әрқашан салық қызметінің майталмандары көмектеседі. Қызметкерлердің кәсіби деңгейін көтеру мақсатында ұжымда тұрақты түрде салық заңдылықтарын және басқа да нормативтік-құқықтық актілерді оқып-үйрену, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың алдын алу және ескерту бойынша техникалық сабақтар өткізіліп тұрады. Осындай озық тәжірибелі қызметкерлердің парасат пайыммен еңбек етуіне ұйытқы болып, жоғары талап қоя білетін білікті басшы Едгар Лесханұлы Лесханов бүгінгі таңда басқарманың тізгінін ұстап отыр. Өзінің білімімен, табандылығымен, жұмысқа деген көзқарасымен қарапайым маманнан басқарма басшысына дейінгі жолды жүріп өтті. Салық саласына сіңірген еңбегі үшін «Мемлекеттік кірістер органдарының үздігі» төсбелгісімен марапатталған.

Алдағы уақытта да салық органының мемлекет бюджетінің кіріс түсімін арттыруға бар мүмкіншілікті қолданып, мәртебесін нығайтуға өз үлісімізді қосамыз. Сондай-ақ бар күш-жігерімізді аямай, еліміздің гүлденуі үшін еңбек етеміз.

РАЙЫМБЕК АУДАНЫ БОЙЫНША МЕМЛЕКЕТТІК КІРІСТЕР БАСҚАРМАСЫ

Манкибаев Ахмет Таубаевич 13 қараша 1969 жылы туылған. Қазақ Мемлекеттік басқару академиясын «Экономист» мамандығы бойынша бітірген.

2022 жылдың 25 сәуірінен бастап Райымбек ауданы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасын басқарып келеді. Кірістер саласында 30 жыл үздіксіз қызмет атқаруда.

Райымбек ауданы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасы 2 бөлімнен құрылған.

1. Салық төлеушілермен жұмыс бөлімі;
2. Салықтық әкімшілендіру және өндіріп алу бөлімі.

Басқармада 8 мемлекеттік қызметкер бар. Оның ішінде 1- басқарма басшысы, 2- бөлім басшасы, 1-бас маман бала күтіміне байланысты еңбек демалысында, 4-бас маманы жұмыс істейді. Басқарма Райымбек ауданы, Нарынқол ауылы, Райымбек көшесі № 29 ғимараттың бірінші қабатында орналасқан. Жұмыс бөлімдері жиһаздармен және қажетті құрал-жабдықтармен толық қамтамасыз етілген.

МАНКИБАЕВ АХМЕТ ТАУБАЕВИЧ
БАСШЫ

Қазіргі уақытта Райымбек ауданы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасы ауданның қаржылық тұрақтылығын қамтамасыз етуге және дамуына елеулі үлес қосуда.

2024 жылдың қорытындысы бойынша жалпы жоспар 2 212 899,0 мың теңге болса, түсім 2 282 914,8 теңгені құрап немесе 103,0 % орындалды. Оның ішінде жергілікті бюджет бойынша жоспар 102,9 % орындалды немесе жоспар 1 764 491 мың теңге болса, түсім 1 802 518,8 мың теңгені құрады.

**МЕМЛЕКЕТТІК
КІРІСТЕР
ОРГАНДАРЫНЫҢ,
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ,
ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫ**

Тәуекелдерді басқару жүйесінде жаттықтырушыларды даярлау бағдарламасы (ТоТ) арқылы кеден органдарының әлеуетін дамыту

Автор: *Абилова Ботагоз Нурсапаявна*
ҚР ҚМ МКК Оқу-әдістемелік орталығының басшысы

Халықаралық сауда қарқынды дамып келе жатқан қазіргі әлемде кедендік әкімшілендірудің тиімділігін арттыру қажеттілігі артып келеді. Бұл саладағы негізгі элементтердің бірі-бақылау процедураларын оңтайландыруға, тауарларды шығарудағы кідірістерді азайтуға және халықаралық жеткізу тізбектерінің қауіпсіздігін қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін тәуекелдерді басқару. Бұл тұрғыда Дүниежүзілік кеден ұйымының (ДКҰ) және Жапонияның Халықаралық ынтымақтастық агенттігінің (JICA) қолдауымен жүзеге асырылатын тәуекелдерді басқару жүйесіндегі (ТБЖ) жаттықтырушыларды даярлау бағдарламасы ерекше маңызға ие. Бұл бағдарлама кеден қызметтерінің кадрлық әлеуетін дамытуға және олардың кәсіби құзыреттілігін арттыруға бағытталған.

Тәуекелдерді басқару саласындағы жаттықтырушыларды даярлау бағдарламасы 2-3 жыл ішінде өткізілетін бес жұмыс отырысынан тұрады. Бұл отырыстар тәуекелдерді басқару әдістерін дәйекті және терең зерттеуге, сондай-ақ кеден органдарының кадрларын даярлаудың бірыңғай стандарттарын әзірлеуге бағытталған. Бағдарламаға Армения, Әзірбайжан, Грузия, Қазақстан, Қырғызстан, Тәжікстан, Түрікменстан және Өзбекстанды қоса алғанда, Орталық Азия және Кавказ елдерінің кеден әкімшіліктерінің өкілдері қатысады. Бірінші және екінші отырыстар Қазақстан Республикасында өтті, бұл елдің кедендік әкімшілендіруді жаңғырту процесіне жоғары тартылғанын көрсетеді.

Жұмыс тобының бірінші отырысы Астанада 2024 жылдың 30 қыркүйегі мен 4 қазаны аралығында өтті. Оның аясында қатысушылар тәуекелдерді басқару жүйесінің негіздерін зерттеді, тауарларды шығару уақытын талдау әдістерін зерттеді және тәуекелдерді бағалау құралдарын игерді. 2025 жылғы 3-7 ақпан аралығында Астанада өткен екінші отырыс мастер-жаттықтырушыларды даярлау үшін білім беру бағдарламаларын оқыту және бейімдеу әдістемелеріне бағытталды.

Жаттықтырушыларды даярлау бағдарламасы өзінің басты мақсаты ретінде алған білімдері мен дағдыларын әріптестеріне бере алатын мамандарды оқытудың тұрақты жүйесін қалыптастыру болып табылады. Оқыту барысында қатысушылар тәуекелдерді талдау мен бағалаудың озық әдістерімен танысады, үздік халықаралық тәжірибелерді үйренеді және оларды ұлттық жағдайларға бейімдейді. Бұл жай ғана ақпарат алу процесі емес-бұл қазіргі заманғы аналитикалық құралдар мен практикалық дағдыларға негізделген кедендік рәсімдерді басқару тәсілін өзгерту.

Бағдарламаның маңызды аспектілерінің бірі-мастер-жаттықтырушылар деп аталатындарды даярлау. Бұл мамандар тәуекелдерді басқару саласындағы терең білімді игеріп қана қоймай, оқытудың тиімді әдістерін меңгереді, бұл оларға өз білімдерін кеден органдарының басқа қызметкерлеріне беруге мүмкіндік береді. Бұл тәсіл кеден әкімшіліктеріндегі кадрларды кәсіби дамыту жүйесінің ажырамас бөлігіне айналатын ішкі оқытудың тиімді тетігін құруға ықпал етеді

Бұл бағдарламаны іс жүзінде жүзеге асыру бірнеше бағытты қамтиды. Біріншіден, бағдарламаға қатысушылар тәуекелдерді талдау саласындағы озық технологияларды, соның ішінде ықтимал қауіптерді болжауға мүмкіндік беретін автоматтандырылған деректерді өңдеу жүйелерін зерттейді. Екіншіден, олар өз елдерінің қажеттіліктеріне сәйкес келетін оқу материалдарын әзірлеуге және бейімдеуге белсенді қатысады. Үшіншіден, бағдарлама топтық талқылаулар, сценарийлерді модельдеу және практикалық жағдайлар сияқты білім берудің тиімділігін арттыруға бағытталған интерактивті оқыту әдістерін қамтиды.

Тәуекелдерді басқару жүйесіндегі жаттықтырушыларды даярлау бағдарламасы үздіксіз оқыту және тұрақты тәжірибе алмасу принциптеріне негізделгенін атап өту маңызды. Ол халықаралық ынтымақтастық пен кедендік әкімшілендіруді жетілдіру жөніндегі күш-жігерді үйлестіру үшін платформа құра отырып, Орталық Азия мен Кавказ елдерінің өкілдерін біріктіреді.

Осының арқасында бағдарламаға қатысушылар білім алмасуға, өзекті мәселелерді талқылауға және тәуекелдерді басқарудың бірыңғай тәсілдерін әзірлеуге мүмкіндік алады.

Қазақстан өзінің кедендік рәсімдерін жетілдіруге және әлемдік экономикалық кеңістікке интеграциялауға ұмтыла отырып, осы бағдарламаны іске асыруда белсенді рөл атқарады. Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі Мемлекеттік кірістер комитетінің Оқу-әдістемелік орталығы (МКК ОӘО) Бағдарламаға қатысушыларды оқытуды ұйымдастыруға және әдіснамалық қолдауға жауапты негізгі институт ретінде әрекет етеді. Астанада жұмыс кездесулері мен оқыту семинарларын өткізу елдің кеден органдары қызметкерлерінің кәсіби әлеуетін дамытуға ұмтылысын көрсетеді, бұл өз кезегінде инвестициялық ахуалды жақсартуға және халықаралық сауданы жеңілдетуге ықпал етеді.

Тренерлерді даярлаудың осы бағдарламасын іске асыру ұзақ мерзімді перспективаға ие және көптеген оң нәтижелерге ие. Ең алдымен, бұл тәуекелге бағдарланған тәсілдерді енгізу есебінен кедендік бақылаудың тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді, бұл әкімшілік кедергілердің төмендеуіне және тауарларды шығару процесін жеделдетуге әкеледі. Сонымен қатар, Бағдарлама кедендік рәсімдердің ашықтығы мен тиімділігін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқаратын халықаралық ынтымақтастықты нығайтуға және озық тәжірибемен алмасуға ықпал етеді. Осылайша, тәуекелдерді басқару жүйесіндегі жаттықтырушыларды даярлау бағдарламасы қазіргі заманның өзекті сын-тегеуріндеріне жауап беріп қана қоймай, Кеден жүйесін одан әрі дамыту үшін берік негіз қалайды. Қазақстан Халықаралық кеден қауымдастығындағы сенімді және жауапты әріптес рөлін растай отырып, тәуекелдерді басқару тетіктерін жетілдіру бойынша белсенді жұмысын жалғастыруда.

Автор: Касымкулова Ляззат Турдакыновна
ҚР ҚМ МКК Оқу-әдістемелік орталығының Басшысының орынбасары

САЛЫҚТЫҚ ӘКІМШІЛЕНДІРУДЕГІ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҮНТЫМАҚТАСТЫҚ: ҚР ҚМ МКК-НІҢ ІОТА ІС-ШАРАЛАРЫНА ҚАТЫСУЫ

ІОТА ДЕГЕНІМІЗ НЕ?

Intra – European Organisation of Tax Administrations (IOTA) - салықтық әкімшілендіру саласындағы практикалық ынтымақтастық үшін құрылған халықаралық салық әкімшілігі ұйымы. ІОТА 43 толық және 1 қауымдастырылған мүшені – Еуразия аймағының салық әкімшіліктерін біріктіреді.

Ұйым мүшелері басқаратын салық түсімдерінің жалпы көлемі шамамен 4,6 трлн еуроны құрайды, ал салық қызметкерлерінің саны 660 000-нан асады. Сонымен қатар, ІОТА-ның 29 мүшесі ЭЫДҰ (OECD) салықтық әкімшілік форумына (FTA) кіреді.

ІОТА миссиясы-мүше елдердің салық әкімшіліктері арасында білім мен озық тәжірибелермен алмасуға ықпал ету, сондай-ақ салықтық әкімшілендірудің инновациялық тәсілдерін дамыту. Ұйым салық органдары мамандарының біліктілігін арттыруға ықпал ететін вебинарлар, семинарлар, техникалық конференциялар мен форумдар өткізу арқылы халықаралық ынтымақтастықты белсенді қолдайды.

2025 жылғы ақпан және наурыз айларында Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік кірістер комитеті ІОТА-ның салықтық әкімшілендіруді цифрландыру және салық төлеушілермен өзара іс-қимыл сапасын арттыру мәселелеріне арналған екі маңызды іс-шарасына қатысты.

Бірінші іс-шара 2025 жылдың 12-13 ақпанында өткен цифрлық семинар болды, онда ҚҚС төлеушілерді тіркеу, алаяқтық өтінімдерді анықтау және адал салық төлеушілердің клиенттік тәжірибесін жақсарту мәселелері талқыланды. Іс-шараны IOTA Бас хатшысы ашты, ол цифрлық технологиялардың салықтық әкімшілендірудің ашықтығын қамтамасыз етудегі маңыздылығын атап өтті. Семинар барысында жетекші халықаралық сарапшылар баяндама жасады. ЭЫДҰ (OECD) аға талдаушысы Джонатан Хансон ҚҚС төлеушілерді тіркеуді цифрландырудың заманауи әдістері туралы егжей-тегжейлі айтып берді. Германияның салық әкімшілігінің салық төлеушілерді тіркеу бөлімінің бастығы Анна Ковальски салықтық алаяқтықтың алдын алу тетіктерін қарастырған баяндама жасады. Испанияның салық басқармасының өкілі Мигель Родригес жосықсыз тіркеулермен күресудің сәтті тәжірибесімен бөлісті, ал Португалиядан келген сарапшы Кристина Лопес салықтық әкімшілендіруді жеңілдетуге бағытталған автоматтандырылған қызметтерді енгізу туралы айтты. Семинар барысында өтініш берушілердің деректерін тексеру бойынша озық технологиялар, күдікті тіркеулерді анықтаудың автоматтандырылған жүйелері және өтінімдерді өңдеу мерзімдерін қысқартудың тиімді тетіктері талқыланды.

Келесі маңызды іс-шара 2025 жылдың 5-6 наурызында өткен IOTA салықтық коммуникациялар форумы болды. Форумның негізгі тақырыбы салық саласына цифрлық құралдарды енгізу және салық төлеушілермен өзара іс-қимылды жақсарту үшін жасанды интеллектті пайдалану болды. Форум аясында қатысушылар әлеуметтік желілерді автоматтандыру, қоғамдық пікір мониторингі, сондай-ақ салықтық әкімшілендіруге байланысты контент жасау үшін генеративті жасанды интеллектті қолдану мәселелерін қарастырды. Форумның негізгі спикерлерінің арасында ЭЫДҰ (OECD) өкілі Гийом Фавр болды, ол салық коммуникацияларында AI қолдану перспективалары туралы айтты. Салықтық әкімшілендіру форумының талдаушысы Сандра Петерсон салықтық әкімшілендірудің ашықтығын арттыру үшін цифрлық құралдарды әзірлеуге арналған баяндама жасады. IOTA-ның жетекші мамандарының бірі Григорий Ван Дайк әртүрлі елдерде салық төлеушілермен өзара әрекеттесудің автоматтандырылған жүйелерін енгізудің сәтті мысалдарымен бөлісті.

Аталған іс-шараларға ҚР ҚМ Мемлекеттік кірістер комитетінің өкілдері, сондай-ақ ҚР ҚМ МКК Оқу-әдістемелік орталығының қызметкерлері қатысты.

Екі іс-шара да салықтық әкімшілендіру саласындағы білім мен озық тәжірибелермен алмасу үшін маңызды алаңға айналды. Олар қатысушыларға заманауи әлемдік тенденциялар туралы түсініктерін тереңдетуге, салықтық әкімшілендіруді цифрландырудың сәтті мысалдарын талқылауға және одан әрі халықаралық ынтымақтастық үшін байланыс орнатуға мүмкіндік берді. IOTA-мен өзара іс-қимыл Қазақстанның Мемлекеттік кірістер органдарына үздік халықаралық стандарттарды ұстануға, инновациялық шешімдерді енгізуге және экономикалық процестің барлық қатысушылары үшін неғұрлым тиімді және ыңғайлы салықтық әкімшілендіруді құруға ықпал ете отырып, салық жүйесінің ашықтық деңгейін арттыруға мүмкіндік береді.

*Автор: Калиев Жунусбек Артурович
ҚР ҚМ МКК Оқу-әдістемелік орталығының бөлім басшының м.а.*

ОРТАЛЫҚ АЗИЯДАҒЫ КЕДЕНДІК ӘКІМШІЛЕНДІРУДІ ЦИФРЛАНДЫРУДЫҢ ЗАМАНАУИ СЫН-ТЕГЕУРІНДЕРІ МЕН ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ

2025 жылғы 20 ақпанда Түрікменстанның Ашхабад қаласында БОМКА - 10 бағдарламасының жобаның өңірлік басқару тобының 4-ші отырысы өтті. Іс-шараға Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі Мемлекеттік кірістер комитетінің өкілдері, оның ішінде Кедендік бақылау департаментінің сарапшысы Ернар Асқарұлы Асанхан және Оқу-әдістемелік орталығының бөлім басшысының міндетін атқарушы Жунусбек Артурович Калиев қатысты.

Отырыс БОМКА-10 бағдарламасын іске асырудың ағымдағы барысын талқылауға және одан әрі іс-шараларды жоспарлауға арналды. Кездесу барысында қатысушылар цифрлық шешімдерді енгізуді, кәсіптік оқытуды дамытуды және мемлекеттік құрылымдар арасындағы өзара іс-қимылды жақсартуды қоса алғанда, шекаралық басқаруды жаңғыртудың негізгі аспектілері бойынша баяндамалар ұсынды. Кедендік заңнаманы үйлестіру және шекарадағы бақылау рәсімдерін оңтайландыру мәселелеріне ерекше назар аударылды. Талқылау барысында Орталық Азия елдерінің өкілдері жаңа технологияларды енгізу бойынша тәжірибе алмасты, кедендік әкімшілендірудің тиімділігін арттыру бойынша әзірлемелерді ұсынды және бағдарлама шеңберінде одан әрі ынтымақтастық жолдарын белгіледі.

БОМКА-10 бағдарламасы (Border Management Programme in Central Asia) – Еуропалық Одақ қаржыландыратын, Орталық Азия елдеріндегі шекаралық басқаруды жаңғыртуға бағытталған бастама. Бағдарламаның оныншы кезеңі аясында Қазақстан, Қырғызстан, Тәжікстан, Түрікменстан және Өзбекстан қатысады. БОМКА-10-ның басты мақсаты шекараларды тиімді және ашық басқаруды дамыту, заманауи технологияларды енгізу және кеден және шекара салаларында жұмыс істейтін мемлекеттік қызметшілердің кәсібилігін арттыру болып табылады.

Бағдарламаның негізгі бағыттарының бірі шекаралық және кедендік әкімшілендіру саласында жұмыс істейтін мемлекеттік қызметшілерді оқыту және олардың біліктілігін арттыру болып табылады. Бағдарлама шеңберінде кәсіби дағдыларды дамытуға, халықаралық тәжірибені зерделеуге және бақылаудың озық әдістерін енгізуге бағытталған мамандандырылған тренингтер өткізіледі. Ұлттық кеден қызметтері шеңберінде үздіксіз кәсіби дамудың тұрақты жүйесін құра отырып, өз әріптестерін оқыта алатын жаттықтырушыларды даярлауға ерекше назар аударылады.

Бағдарламаның тағы бір маңызды аспектісі кедендік рәсімдерді цифрландыру болып табылады. Қазіргі таңда технологиялық инновациялар кеден органдары жұмысының тиімділігін арттыруда шешуші рөл атқарады. БОМКА - 10 аясында қатысушы елдер тәуекелдерді жедел анықтауға, тексеру процедураларын оңтайландыруға және шекарадағы кідірістерді азайтуға мүмкіндік беретін деректерді талдаудың автоматтандырылған жүйелерін зерттейді және енгізеді.

Осындай инновациялардың бір мысалы Түркіменстанның Мемлекеттік кеден қызметінің БОМКА-10 қолдауымен жасалған елдегі алғашқы мобильді қосымшаны ұсынуы болды. Бұл қосымша пайдаланушыларға кеден заңнамасы туралы өзекті ақпаратқа қол жеткізуге мүмкіндік береді, жолаушылар декларациясын онлайн және офлайн толтыруға, кедендік тарифтерді есептеуге және жиі қойылатын сұрақтарға жауап алуға мүмкіндік береді. Қосымша түрікмен, орыс және ағылшын тілдерінде қол жетімді, бұл оны азаматтар үшін де, халықаралық тасымалдаушылар үшін де ыңғайлы құрал етеді. Отырыс барысында Түркіменстан өкілдері қосымшаның функционалдық мүмкіндіктерін көрсетіп, оның жұмыс принциптерін түсіндіріп, кеден саласындағы цифрлық сервистерді одан әрі дамыту жоспарларымен бөлісті. Бұл құрал тауарларды декларациялау процесін едәуір жеңілдетеді, ресімдеу уақытын қысқартады және кеден органдары мен бизнес арасындағы өзара іс-қимылдың ашықтығын арттырады деп күтілуде.

Кеден заңнамасын үйлестіру де бағдарламаның маңызды бағыты болып табылады. БОМКА-10 шеңберінде Орталық Азия елдері халықаралық талаптарға сәйкес келетін бірыңғай кедендік рәсімдер мен стандарттарды жасау бойынша жұмыс істеуде. Бұл сыртқы экономикалық қызметті дамытуға, сауда рәсімдерін жеңілдетуге және бизнес үшін әкімшілік кедергілерді азайтуға ықпал етеді. Кедендік реттеуді біріздендіру өңір елдерінің халықаралық сауда желілеріне интеграциялануын жеңілдетеді және шетелдік инвестицияларды тартуға ықпал етеді.

Мемлекетаралық ынтымақтастықты нығайту бағдарламаны іске асыруда орталық орын алады. БОМКА - 10 шеңберінде Орталық Азия елдері, сондай-ақ Еуропалық Одақ пен Дүниежүзілік кеден ұйымын қоса алғанда, халықаралық әріптестер арасында білім, Үздік тәжірибелер мен тәжірибе алмасу үшін платформалар құрылуда. Бұл ынтымақтастық өңір елдеріне шекараны басқарудың озық әдістерін қабылдап қана қоймай, қауіпсіздік, бақылау және кедендік рәсімдерді жаңғырту мәселелері бойынша бірлескен шешімдер әзірлеуге мүмкіндік береді. Қазақстан табысты халықаралық тәжірибелерді ұлттық жағдайларға бейімдеуге ұмтыла отырып, халықаралық ұйымдармен және Бағдарламаға қатысушы елдермен белсенді өзара іс-қимыл жасайды.

Әлемдік экономиканың қарқынды дамуы және халықаралық сауда көлемінің өсуі жағдайында кедендік әкімшілендіруді цифрландыру басым міндетке айналады. Қазақстан инновациялық шешімдерді мемлекеттік басқару жүйесіне интеграциялауды жалғастыруда, бұл сыртқы экономикалық қызметті жеңілдетуге, бюрократиялық кедергілерді қысқартуға және елдің инвестициялық тартымдылығын арттыруға ықпал етеді. БОМКА-10 бағдарламасына қатысу Қазақстанға мемлекеттік кірістерді басқарудың заманауи құралдарын енгізуге, шекараларда бақылауды жетілдіруге және кеден саласындағы халықаралық ынтымақтастықты күшейтуге мүмкіндік береді.

Осылайша, БОМКА-10 бағдарламасын іске асыру және халықаралық әріптестермен белсенді өзара іс-қимыл Қазақстанның кедендік әкімшілендіру саласындағы ашықтық, тиімділік және технологиялық даму қағидаттарына бейілділігін растайды. Озық технологияларды енгізу, озық тәжірибелермен алмасу және мемлекетаралық ынтымақтастықты нығайту әлемдік стандарттарға сәйкес келетін кедендік әкімшілендірудің заманауи және тиімді жүйесін қалыптастыруға ықпал етеді.

#БІРГЕДАМУУШІН

#БІРГЕДАМУУШІН

